

**Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы
Иске Илдерек авыл җирлеге Советы
КАРАР**

№42

14.04.2017 ел

**Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы
Иске Илдерек авыл җирлеге муниципаль милектәге
участоклардан җир бирү тәртибе турындагы нигезләмә турында**
Россия Федерациясенең 25.10.2001 елгы 136-ФЗ номерлы Җир кодексына (алга таба – РФ ЗК), Россия Федерациясә Икътисадый үсеш министрлыгының 2015 елның 12 гыйнварындагы 1 номерлы «гариза бирүченең җир кишәрлеген сатудан башка сатып алу хокукын раслаучы документлар исемлеген раслау турында» гы Боерыгына, Аксубай муниципаль районының «Иске Илдерек авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына ярашлы рәвештә Совет Иске Илдерек авыл җирлеге карары:

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Иске Илдерек авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең муниципаль милкендә булган җир кишәрлекләрен бирү тәртибе турындагы нигезләмәне 1 нче кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны Иске Илдерек авыл җирлегенең мәгълүмати стендларында бастырып чыгарырга, Аксубай муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга <http://aksubayevo.tatarstan.ru>
3. Әлеге карарның үтөлешен контрольдә тотуны җирдән файдалану һәм экология мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Иске Илдерек авыл җирлеге башлыгы,
Совет Рәисе:

В. Альметкин

Кушымта

Аксубай муниципаль районы

Иске Илдерек авыл жирлеге

Совет карарына

№ 42, 14.04.2017 ел

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы

»Иске Илдерек авыл жирлеге " муниципаль берәмлегенең муниципаль милкендә булган жир кишәрлекләрен бирү тәртибе турында Нигезләмә

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Иске Илдерек авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең муниципаль милкендә булган жир кишәрлекләрен бирү тәртибе турындагы әлеге нигезләмә (алга таба – нигезләмә) Россия Федерациясенең 25.10.2001 ел, № 136-ФЗ (алга таба – РФ ЗК) Жир кодексына, Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министрлыгының 2015 елның 12 гыйнварындагы боерыгына ярашлы эшләнде. 1 «Аксубай муниципаль районы Иске Илдерек авыл жирлеге Уставы һәм Татарстан Республикасы территориясендә гамәлдә булган башка норматив хокукый актлар белән мөрәҗәгать итүченең жир кишәрлеген сатудан башка сатып алу хокукын раслаучы документлар исемлеген раслау турында».

1. Гомуми нигезләмәләр

1. Әлеге Нигезләмә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрендә жирләрдән файдалануның нәтижәлелеген арттыру максатыннан эшләнгән һәм «Иске Илдерек авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының (алга таба – Иске Илдерек авыл жирлеге чикләрендә урнашкан) муниципаль милкендә булган жир кишәрлекләрен бирү мәсьәләләре буенча гражданның (физик затлар), юридик затлар һәм жирле үзидарә органнары арасында барлыкка килә торган мөнәсәбәтләргә җайга сала.

2. «Иске Илдерек авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең муниципаль милкендәге жир кишәрлекләрен (алга таба – жир кишәрлекләре) Аксубай муниципаль районы Иске Илдерек авыл жирлеге территориясендә Аксубай муниципаль районы Иске Илдерек авыл жирлеге башкарма комитеты (алга таба – вәкаләтле орган) бирә.

3. Жир участоклары нигездә бирелә:

1) жир участогы милеккә бушлай яки даими (сроксыз) файдалануга бирелгән очракта вәкаләтле орган карарлары;

2) жир участогы түләүле милеккә бирелгән очракта вәкаләтле органны сатып алу-сату килешүе;

3) жир участогы арендага бирелгән очракта вәкаләтле органны арендау килешүе;

4) жир участогы түләүсез файдалануга бирелгән очракта вәкаләтле органны түләүсез файдалану килешүе.

4. Гаризалар кәгазьдә кабул ителә. Күпфункцияле үзәк (алга таба – КФҮ) аша, Татарстан Республикасы Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр Порталы аша электрон рәвештә муниципаль хезмәт күрсәтү турында гариза бирү каралган (<http://uslugi.tatar.ru/>) яки дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы (<http://www.gosuslugi.ru/>) буенча.

Торак пункт чикләрендә шәхси торак төзелеше өчен сатулар үткәрмичә

аренда хокукында жир участоклары бирү

5. Торак пункт чикләрендә шәхси торак төзелеше өчен аукционнар үткөрмичә аренда хокукында жир кишәрлеге бирү турында гариза вәкаләтле орган житәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, гражданның ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.6 статьясының 2 пунктындагы 15 пунктчасында каралган нигезгә ярашлы рәвештә бирелә. Сату үткөрмичә жир участогы бирү турында гаризада:

- 1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәү урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизитлары (гражданны өчен);
- 2) соралган жир кишәрлегенең кадастр номеры;
- 3) сатулар үткөрмичә жир участогы бирү нигезе;
- 4) гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокукларда рәхсәт ителсә, гариза бирүче жир участогы сатып алырга теләгән хокук төре;
- 5) әгәр жир участогы дөүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дөүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизитлары;
- 6) жир кишәрлеген куллануның максаты;
- 7) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен жир участогы бирелгән очракта территорияль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизитлары;
- 8) соралган жир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта жир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;
- 9) мөрәҗәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

6. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артмаган вәкаләтле орган түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара::

- 1) күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлеге бирү турындагы хәбәрнамәне (алга таба әлеге мөкаләдә - хәбәрнамә) жирлек, шәһәр округы уставы белән муниципаль хокукий актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеге урнашкан урын буенча бастырып чыгаруны тәэмин итә һәм хәбәрнамәне рәсми сайтта, шулай ук вәкаләтле органның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра;
- 2) РФ ЗК 39.16 статьясына ярашлы рәвештә жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

7. Хәбәрдә күрсәтелә:

- 1) жир участогы бирү мөмкинлеге турында мәгълүмат;
- 2) хәбәр басылып чыккан һәм урнаштырылган көннән алып утыз көн эчендә жир кишәрлеге бирергә теләүче гражданның мондый жир кишәрлеген арендау килешүен төзү хокукына аукционда катнашу нияте турында гариза бирү хокукы турында мәгълүмат;
- 3) гариза бирү адресы һәм ысулы;
- 4) күрсәтелгән гаризаларны кабул итү тәмамлану Датасы;
- 5) жир участогының адресы яки башка тасвирламасы;
- 6) кадастр номеры һәм жир участогы майданы.

8. Соралган жир кишәрлегенә хокуklar алырга теләгән граждaннар аукционда катнашу нияте турында гариза бирә ала. Әгәр дә хәбәр басылып чыкканнан соң утыз көн узгач, башка граждaннарның аукционда катнашу нияте турында гаризалары килмәсә, вәкаләтле орган жир кишәрлеген арендауа килешүе проектын өч нөсхәдә әзерли, аларны имзалый һәм гариза бирүчегә бирә. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш. Башка граждaннарның аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыккан көннән алып утыз көн эчендә кәргән очракта, вәкаләтле орган әлеге гаризалар кәргән көннән алып бер атна эчендә жир кишәрлеген аукцион үткәремичә бирүдән баш тарту һәм жир кишәрлеген арендауа шартнамәсен тәзү хокукына аукцион үткәруе турында Карар кабул итә., жир кишәрлеге бирү турындагы гаризада күрсәтелгән.

Жир кишәрлекләрен торглар үткәремичә сату

торақ пункт чикләрендә индивидуаль торақ төзелеше өчен

9. Торақ пункт чикләрендә шәхси торақ төзелеше өчен аукционнар үткәремичә сатып алу юлы белән миләк хокукында жир кишәрлеге бирү турында гариза вәкаләтле орган житәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, граждaннарның ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.3 статьясының 2 пунктындагы 10 пунктчасында каралган нигезләмәгә ярашлы рәвештә бирелә.. Сату үткәремичә жир участогы бирү турында гаризада:

1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәу урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизитлары (граждaн өчен);

2) соралган жир кишәрлегенең кадастр номеры;

3) сатулар үткәремичә жир участогы бирү нигезе;

4) гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокуklarда рәхсәт ителсә, гариза бирүче жир участогы сатып алырга теләгән хокук төре;

5) әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизитлары;

6) жир кишәрлеген куллануның максаты;

7) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен жир участогы бирелгән очракта территорияль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизитлары;

8) соралган жир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта жир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;

9) мәрәжәгать итүче белән элементә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

10. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шул ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артмаган вәкаләтле орган түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара::

1) күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлеге бирү турындагы хәбәрнамәне (алга таба әлеге мөкаләдә - хәбәрнамә) жирлек, шәһәр округы уставы белән муниципаль хокукий актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеге урнашкан урын буенча бастырып чыгаруны

төзмин итә һәм хәбәрнамәне рәсми сайтта, шулай ук вәкаләтле органның рәсми сайтында "Интернет"мәғлүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра;
2) РФ ЗК 39.16 статьясына ярашлы рәвештә җир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

11. Хәбәрдә күрсәтелә:

- 1) җир участогы бирү мөмкинлеге турында мәғлүмат;
- 2) хәбәр басылып чыккан һәм урнаштырылган көннән алып утыз көн эчендә җир кишәрлеге бирергә теләүче гражданның мондый җир кишәрлеген сату буенча аукционда катнашу нияте турында гариза бирү хокукы турында мәғлүмат;
- 3) гариза бирү адресы һәм ысулы;
- 4) күрсәтелгән гаризаларны кабул итү тәмамлану Датасы;
- 5) җир участогының адресы яки башка тасвирламасы;
- 6) кадастр номеры һәм җир участогы майданы.

12. Соралган җир кишәрлегенә хокуклар алырга теләгән гражданның аукционда катнашу нияте турында гариза бирә ала. Әгәр хәбәр басылып чыкканнан соң утыз көн узгач, башка гражданның аукционда катнашу нияте турында гаризалары килмәсә, вәкаләтле орган җир кишәрлеген өч данәдә сатып алу-сату килешүе проектын эзерли, аларны имзалый һәм гариза бирүчегә бирә. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш. Башка гражданның аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыккан көннән алып утыз көн эчендә кергән очракта, вәкаләтле орган өлгә гаризалар кергән көннән алып бер атна эчендә җир кишәрлеген аукцион үткәрмичә бирүдән баш тарту һәм җир кишәрлеген сату буенча аукцион үткәру турында Карар кабул итә. җир кишәрлеге бирү.

Торак пункт чикләрендә шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен аукционнар үткәрмичә аренда хокукында җир участоклары бирү

13. Торак пункт чикләрендә шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен аренда хокукында җир кишәрлеге бирү турында гариза вәкаләтле орган җитәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, гражданның ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.6 статьясының 2 пунктындагы 15 пунктчасында каралган нигезләмә нигезендә бирелә. Сату үткәрмичә җир участогы бирү турында гаризада:

- 1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәу урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизитлары (гражданның өчен);
- 2) соралган җир кишәрлегенә кадастр номеры;
- 3) сатулар үткәрмичә җир участогы бирү нигезе;
- 4) гариза бирүчегә җир участогы бирү берничә төр хокукларда рәхсәт ителсә, гариза бирүче җир участогы сатып алырга теләгән хокук төре;
- 5) әгәр җир участогы дөүләт яки муниципаль ихтыяҗлар өчен алына торган җир участогы урынына бирелә икән, дөүләт яки муниципаль ихтыяҗлар өчен җир участогын алу турында карар реквизитлары;
- 6) җир кишәрлеген куллануның максаты;
- 7) өлгә документ һәм (яки) өлгә проектта каралган объектларны урнаштыру өчен җир участогы бирелгән очракта территорияль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизитлары;
- 8) соралган җир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре өлгә карар нигезендә төгәлләнгән очракта җир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;
- 9) мөрәҗәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

14. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артмаган вәкаләтле орган түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара:

- 1) күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлеге бирү турындагы хәбәрнамәне (алга таба әлеге мәкаләдә - хәбәрнамә) жирлек, шәһәр округы уставы белән муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеге урнашкан урын буенча бастырып чыгаруны тәэмин итә һәм хәбәрнамәне рәсми сайтта, шулай ук вәкаләтле органның рәсми сайтында "Интернет"мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра;
- 2) РФ ЗК 39.16 статьясына ярашлы рәвештә жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

15. Хәбәрдә күрсәтелә:

- 1) жир участогы бирү мөмкинлеге турында мәгълүмат;
- 2) хәбәр басылып чыккан һәм урнаштырылган көннән алып утыз көн эчендә жир кишәрлеге бирергә теләүче гражданның мондый жир кишәрлеген арендау килешүен тәү хокукына аукционда катнашу нияте турында гариза бирү хокукы турында мәгълүмат;
- 3) гариза бирү адресы һәм ысулы;
- 4) күрсәтелгән гаризаларны кабул итү тәмамлану Датасы;
- 5) жир участогының адресы яки башка тасвирламасы;
- 6) кадастр номеры һәм жир участогы мәйданы.

16. Соралган жир кишәрлегенә хокуклар алырга теләгән гражданны аукционда катнашу нияте турында гариза бирә ала. Әгәр дә хәбәр басылып чыкканнан соң утыз көн узгач, башка гражданның аукционда катнашу нияте турында гаризалары килмәсә, вәкаләтле орган жир кишәрлеген арендау килешүе проектын өч нөсхәдә әзерли, аларны имзалай һәм гариза бирүчегә бирә. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш. Башка гражданның аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыккан көннән алып утыз көн эчендә кергән очракта, вәкаләтле орган әлеге гаризалар кергән көннән алып бер атна эчендә жир кишәрлеген аукцион үткөрмичә бирүдән баш тарту һәм жир кишәрлеген арендау шартнамәсен тәү хокукына аукцион үткөрү турында Карар кабул итә., жир кишәрлеге бирү турындагы гаризада күрсәтелгән.

Жир кишәрлекләрен торгсыз сату

торак пункт чикләрендә шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен

17. Торак пункт чикләрендә шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен аукционнар үткөрмичә сатып алу юлы белән милек хокукында жир кишәрлеге бирү турында гариза вәкаләтле орган житәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, гражданның ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.3 статьясының 2 пунктындагы 10 пунктчасында каралган нигезләмә нигезендә бирелә. Сату үткөрмичә жир участогы бирү турында гаризада:

- 1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәү урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизитлары (гражданны өчен);
- 2) соралган жир кишәрлегенә кадастр номеры;
- 3) сатулар үткөрмичә жир участогы бирү нигезе;

- 4) гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокукларда рөхсәт ителсә, гариза бирүче жир участогы сатып алырга теләгән хокук төре;
- 5) әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтияжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтияжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизиитлары;
- 6) жир кишәрлеген куллануның максаты;
- 7) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен жир участогы бирелгән очракта территориаль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизиитлары;
- 8) соралган жир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта жир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизиитлары;
- 9) мөрәжәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

18. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артмаган вәкаләтле орган түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара:

- 1) күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлеге бирү турындагы хәбәрнамәне (алга таба әлеге мөкаләдә - хәбәрнамә) жирлек, шәһәр округы уставы белән муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеге урнашкан урын буенча бастырып чыгаруны тәэмин итә һәм хәбәрнамәне рәсми сайтта, шулай ук вәкаләтле органның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра;
- 2) РФ ЗК 39.16 статьясына ярашлы рәвештә жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

19. Хәбәрдә күрсәтелә:

- 1) жир участогы бирү мөмкинлеге турында мәгълүмат;
- 2) хәбәр басылып чыккан һәм урнаштырылган көннән алып утыз көн эчендә жир кишәрлеге бирергә теләүче гражданның мондый жир кишәрлеген сату буенча аукционда катнашу нияте турында гариза бирү хокукы турында мәгълүмат;
- 3) гариза бирү адресы һәм ысулы;
- 4) күрсәтелгән гаризаларны кабул итү тәмамлану Датасы;
- 5) жир участогының адресы яки башка тасвирламасы;
- 6) кадастр номеры һәм жир участогы мәйданы.

20. Соралган жир кишәрлегенә хокуклар алырга теләгән гражданның аукционда катнашу нияте турында гариза бирә ала. Әгәр хәбәр басылып чыкканнан соң утыз көн узгач, башка гражданның аукционда катнашу нияте турында гаризалары килмәсә, вәкаләтле орган жир кишәрлеген өч данәдә сатып алу-сату килешүе проектын әзерли, аларны имзалай һәм гариза бирүчегә бирә. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш. Башка гражданның аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыккан көннән алып утыз көн эчендә кергән очракта, вәкаләтле орган әлеге гаризалар кергән көннән алып бер атна эчендә жир кишәрлеген аукцион үткәрмичә бирүдән баш тарту һәм жир кишәрлеген сату буенча аукцион үткәрү турында Карар кабул итә. Жир кишәрлеге бирү.

Крестьян (фермер) хужалыгы аның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен сатулар үткәрмичә аренда хокукында жир участоклары бирү

21. Крестьян (фермер) хужалыгы эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен жир кишәрлеген аренда хокукында бирү турында гариза вәкаләтле орган житәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат яки күп функцияле үзәк аша, гражданның һәм крестьян (фермер) хужалыкларының ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.6 статьясының 2 пунктындагы 15 пунктчасында каралган нигезләмәгә ярашлы рәвештә бирелә. Сату үткәрмичә жир участогы бирү турында гаризада:

- 1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәү урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизитлары (граждандан өчен);
- 2) гариза бирүченең исеме һәм урнашкан урыны (юридик зат өчен), шулай ук юридик затларның бердәм дәүләт реестрында юридик затның дәүләт теркәве турында язманың Дәүләт теркәү номеры, салым түләүченең идентификацион номеры, гариза бирүче чит ил юридик заты булган очраклардан тыш;
- 3) соралган жир кишәрлегенең кадастр номеры;
- 4) сатулар үткәрмичә жир участогы бирү нигезе;
- 5) әгәр дә гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокукларда рәхсәт ителә икән, гариза бирүче жир участогын сатып алырга тели торган хокук төре;
- 6) әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизитлары;
- 7) Жир кишәрлеген куллануның максаты;
- 8) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен жир участогы бирелгән очракта территориаль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектына раслау турында карар реквизитлары;
- 9) соралган жир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта жир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;
- 10) мөрәҗәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

22. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артмаган вәкаләтле орган түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара::

- 1) күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлеге бирү турындагы хәбәрнамәне (алга таба әлеге мәкаләдә - хәбәрнамә) жирлек, шәһәр округы уставы белән муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеге урнашкан урын буенча бастырып чыгаруны тәэмин итә һәм хәбәрнамәне рәсми сайтта, шулай ук вәкаләтле органның рәсми сайтында "Интернет"мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра;
- 2) РФ ЗК 39.16 статьясына ярашлы рәвештә жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

23. Хәбәрдә күрсәтелә:

- 1) жир участогы бирү мөмкинлеге турында мәгълүмат;
- 2) мондый жир кишәрлеген арендау шартнамәсен төзү хокукына аукционда катнашу нияте турында гариза бирү турында хәбәр басылып чыккан һәм

- 4) гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокукларда рөхсәт ителсә, гариза бирүче жир участогы сатып алырга теләгән хокук төре;
- 5) әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизиитлары;
- 6) жир кишәрлеген куллануның максаты;
- 7) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен жир участогы бирелгән очракта территорияне планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизиитлары;
- 8) соралган жир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта жир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизиитлары;
- 9) мәрәжәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

18. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артмаган вәкаләтле орган түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара::

- 1) күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлеге бирү турындагы хәбәрнамәне (алга таба әлеге мәкаләдә - хәбәрнамә) жирлек, шәһәр округы уставы белән муниципаль хокукий актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеге урнашкан урын буенча бастырып чыгаруны тәэмин итә һәм хәбәрнамәне рәсми сайтта, шулай ук вәкаләтле органның рәсми сайтында "Интернет"мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра;

- 2) РФ ЗК 39.16 статьясына ярашлы рәвештә жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

19. Хәбәрдә күрсәтелә:

- 1) жир участогы бирү мөмкинлеге турында мәгълүмат;

- 2) хәбәр басылып чыккан һәм урнаштырылган көннән алып утыз көн эчендә жир кишәрлеге бирергә теләүче гражданның мондый жир кишәрлеген сату буенча аукционда катнашу нияте турында гариза бирү хокукы турында мәгълүмат;

- 3) гариза бирү адресы һәм ысулы;

- 4) күрсәтелгән гаризаларны кабул итү тәмамлану Датасы;

- 5) жир участогының адресы яки башка тасвирламасы;

- 6) кадастр номеры һәм жир участогы мөйданы.

20. Соралган жир кишәрлегенә хокуклар алырга теләгән гражданны аукционда катнашу нияте турында гариза бирә ала. Әгәр хәбәр басылып чыкканнан соң утыз көн узгач, башка гражданның аукционда катнашу нияте турында гаризалары килмәсә, вәкаләтле орган жир кишәрлеген өч данәдә сатып алу-сату килешүе проектын әзерли, аларны имзалай һәм гариза бирүчегә бирә. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш. Башка гражданның аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыккан көннән алып утыз көн эчендә кергән очракта, вәкаләтле орган әлеге гаризалар кергән көннән алып бер атна эчендә жир кишәрлеген аукцион үткөрмичә бирүдән баш тарту һәм жир кишәрлеген сату буенча аукцион үткөрү турында Карар кабул итә. Жир кишәрлеге бирү.

урнаштырылган көннөн алып утыз көн эчендә жир кишәрлеген бирүдә кызыксынучы гражданныр яки крестьян (фермер) хужалыкларының хокуқы турында мәгълүмат;

3) гариза бирү адресы һәм ысулы;

4) күрсәтелгән гаризаларны кабул итү тәмамлану Датасы;

5) жир участогының адресы яки башка тасвирламасы;

6) кадастр номеры һәм жир участогы мәйданы.

24. Соралган жир кишәрлегенә хокуклар алырга теләгән гражданныр, крестьян (фермер) хужалыклары аукционда катнашу нияте турында гариза бирә ала. Әгәр башка гражданнырның, крестьян (фермер) хужалыкларының аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыкканнан соң утыз көн узгач кына, вәкаләтле орган жир кишәрлеген арендау килешүе проектын өч нөсхәдә эзерли, аларны имзальный һәм гариза бирүчегә бирә. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннөн дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш. Башка гражданнырның, крестьян (фермер) хужалыкларының аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыкканнан соң утыз көн эчендә кергән очракта, вәкаләтле орган әлеге гаризалар кергән көннөн алып бер атна эчендә жир кишәрлеген аукцион үткәрмичә бирүдән баш тарту һәм аренда шартнамәсен тәзү хокукына аукцион үткөрү турында Карар кабул итә жир участогы бирү турындагы гаризада күрсәтелгән максатлар өчен жир участогы.

Крестьян (фермер) хужалыгы аның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен жир участокларын торгсыз сату

25. Жир кишәрлеген милек хокукында крестьян (фермер) хужалыгы тарафыннан аның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен сату-алудан башка сатып алу юлы белән бирү турындагы гариза вәкаләтле орган житәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат яки күп функцияле үзәк аша, гражданнырның һәм крестьян (фермер) хужалыкларының ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.3 статьясының 2 пунктындагы 10 пунктчасында каралган нигезләмәгә ярашлы рәвештә бирелә. Сату үткәрмичә жир участогы бирү турында гаризада:

1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәү урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизитлары (гражданныр өчен);

2) гариза бирүченең исеме һәм урнашкан урыны (юридик зат өчен), шулай ук юридик затларның бердәм дәүләт реестрында юридик затның дәүләт теркәве турында язманың Дәүләт теркәү номеры, салым түләүченең идентификацион номеры, гариза бирүче чит ил юридик заты булган очраклардан тыш;

3) соралган жир кишәрлегенә кадастр номеры;

4) сатулар үткәрмичә жир участогы бирү нигезе;

5) әгәр дә гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокукларда рөхсәт ителә икән, гариза бирүче жир участогын сатып алырга тели торган хокук төре;

6) әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизитлары;

7) Жир кишәрлеген куллануның максаты;

8) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен жир участогы бирелгән очракта территорияне планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизитлары;

9) соралган жир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта жир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;

10) мөрәжәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

26. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннөн алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибдә башкарыла. Гариза килгән көннөн алып утыз көннән дә артмаган вәкаләтле орган түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара:

- 1) күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлеге бирү турындагы хәбәрнамәне (алга таба әлегә мөкаләдә - хәбәрнамә) жирлек, шөһәр округы уставы белән муниципаль хокукий актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеге урнашкан урын буенча бастырып чыгаруны тәмин итә һәм хәбәрнамәне рәсми сайтта, шулай ук вәкаләтле органның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра;
- 2) РФ ЗК 39.16 статьясына ярашлы рәвештә жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

27. Хәбәрдә күрсәтелә:

- 1) жир участогы бирү мөмкинлеге турында мәгълүмат;
- 2) мондый жир кишәрлеген сату буенча аукционда катнашу нияте турында гариза бирү турында хәбәр басылып чыккан һәм урнаштырылган көннөн алып утыз көн эчендә жир кишәрлеге бирү белән кызыксынучы гражданныр яки крестьян (фермер) хужалыкларының хокукы турында мәгълүмат;
- 3) гариза бирү адресы һәм ысулы;
- 4) күрсәтелгән гаризаларны кабул итү тәмамлану Датасы;
- 5) жир участогының адресы яки башка тасвирламасы;
- 6) кадастр номеры һәм жир участогы мөйданы.

28. Соралган жир кишәрлегенә хокуклар алырга теләгән гражданныр, крестьян (фермер) хужалыклары аукционда катнашу нияте турында гариза бирә ала. Әгәр башка гражданнырның, крестьян (фермер) хужалыкларының аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыкканнан соң утыз көн узгач кына, вәкаләтле орган жир кишәрлеген өч данәдә сатып алу-сату килешүе проектын эзерли, аларны имзалай һәм гариза бирүчегә бирә. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектарын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш. Башка гражданнырның, крестьян (фермер) хужалыкларының аукционда катнашу нияте турында гаризалары басылып чыкканнан соң утыз көн эчендә кергән очракта, вәкаләтле орган әлегә гаризалар кергән көннөн алып бер атна эчендә жир кишәрлеге бирү турында гариза белән мөрәжәгать иткән кешегә аукцион үткөрмичә жир кишәрлеге бирүдән баш тарту һәм жир кишәрлеген сату буенча аукцион үткөрү турында Карар кабул итә жир кишәрлеге бирү турындагы гаризада күрсәтелгән максатлар өчен.

Сату үткөрмичә аренда хокукында жир кишәрлекләре бирү

29. Жир кишәрлеген арендага бирү турында гаризаны вәкаләтле орган житәкчесе исеменә шөхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.6 статьясының 2 пунктында каралган түбәндәге нигезләмәләрнең берсе булган физик һәм юридик затлар бирә. Сату үткөрмичә жир участогы бирү турында гаризада:

- 1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәү урыны һәм гариза бирүченең шөхесен раслаучы документ реквизитлары (гражданныр өчен);
- 2) гариза бирүченең исеме һәм урнашкан урыны (юридик зат өчен), шулай ук юридик затларның бердәм дәүләт реестрында юридик затның дәүләт теркәве

турында язманың Дәүләт теркәү номеры, салым түләүченең идентификацион номеры, гариза бирүче чит ил юридик заты булган очрактардан тыш;

3) соралган җир кишәрлегенең кадастр номеры;

4) сатулар үткәрмичә җир участогы бирү нигезе;

5) әгәр дә гариза бирүчегә җир участогы бирү берничә төр хокуктарда рәхсәт ителә икән, гариза бирүче җир участогын сатып алырга тели торган хокук төре;

6) әгәр җир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяҗлар өчен алына торган җир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяҗлар өчен җир участогын алу турында карар реквизитлары;

7) Җир кишәрлеген куллануның максаты;

8) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен җир участогы бирелгән очракта территорияне планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизитлары;

9) соралган җир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта җир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;

10) мөрәҗәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

30. Җир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган җир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтәргә тиеш. Җир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Җир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артык булмаган вакыт эчендә вәкаләтле орган кергән гаризаны карый, РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең булу-булмавын тикшерә һәм күрсәтелгән карау һәм тикшерү нәтиҗәләре буенча түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара::

1) өч экземплярда аренда килешүе проектларын әзерли һәм аларга кул куя, шулай ук гариза бирүчегә кул кую өчен күрсәтелгән килешүләр проектларын бирә;

2) РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең берсе булса да җир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә һәм кабул ителгән карарны гариза бирүчегә жиберә. Бу карарда барлык баш тарту нигезләре күрсәтелергә тиеш.

31. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш.

Җир кишәрлекләрен торгсыз сату

32. Җир кишәрлеген сатусыз сату юлы белән милек хокукында бирү турында гаризаны вәкаләтле орган җитәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.3 статьясының 2 пунктында каралган түбәндәге нигезләрнең берсе булган физик һәм юридик затлар бирә. Сату үткәрмичә җир участогы бирү турында гаризада:

1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәү урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизитлары (граждандан өчен);

2) гариза бирүченең исеме һәм урнашкан урыны (юридик зат өчен), шулай ук юридик затларның бердәм дәүләт реестрында юридик затның дәүләт теркәве турында язманың Дәүләт теркәү номеры, салым түләүченең идентификацион номеры, гариза бирүче чит ил юридик заты булган очрактардан тыш;

3) соралган җир кишәрлегенең кадастр номеры;

4) сатулар үткәрмичә җир участогы бирү нигезе;

- 5) әгәр дә гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокукларда рөхсәт ителә икән, гариза бирүче жир участогын сатып алырга тели торган хокук төре;
- 6) әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизиитлары;
- 7) Жир кишәрлеген куллануның максаты;
- 8) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен жир участогы бирелгән очракта территорияль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизиитлары;
- 9) соралган жир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта жир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизиитлары;
- 10) мөрәжәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

33. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шул ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артык булмаган вакыт эчендә вәкаләтле орган көргән гаризаны карый, РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең булу-булмавын тикшерә һәм күрсәтелгән карау һәм тикшерү нәтижеләре буенча түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара:

- 1) өч данәдә сатып алу-сату килешүе проектларын эзерли һәм аларга кул куя, шулай ук гариза бирүчегә кул кую өчен күрсәтелгән килешүләр проектларын бирә;
  - 2) РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең берсе булса да жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә һәм кабул ителгән карарны гариза бирүчегә жиберә. Бу карарда барлык баш тарту нигезләре күрсәтелергә тиеш.
34. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш.

Түләүсез файдалану хокукында жир кишәрлекләре бирү

35. Жир кишәрлеген түләүсез файдалану хокукында бирү турында гаризаны вәкаләтле орган житәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, ерак эш урыннары аша РФ ЗК 39.10 статьясының 2 пунктында каралган түбәндәге нигезләрнең берсе булган физик һәм юридик затлар бирә. Сату үткәрмичә жир участогы бирү турында гаризада:

- 1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәу урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизиитлары (граждан өчен);
- 2) гариза бирүченең исеме һәм урнашкан урыны (юридик зат өчен), шулай ук юридик затларның бердәм дәүләт реестрында юридик затның дәүләт теркөве турында язманың Дәүләт теркөү номеры, салым түләүченең идентификацион номеры, гариза бирүче чит ил юридик заты булган очрактардан тыш;
- 3) соралган жир кишәрлегенең кадастр номеры;
- 4) сатулар үткәрмичә жир участогы бирү нигезе;
- 5) әгәр дә гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокукларда рөхсәт ителә икән, гариза бирүче жир участогын сатып алырга тели торган хокук төре;
- 6) әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизиитлары;

- 7) Жир кишәрлеген куллануның максаты;
- 8) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен жир участогы бирелгән очракта территориаль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизитлары;
- 9) соралган жир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта жир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;
- 10) мөрәжәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

36. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибидә башкарыла. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артык булмаган вакыт эчендә вәкаләтле орган кергән гаризаны карый, РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең булу-булмавын тикшерә һәм күрсәтелгән карау һәм тикшерү нәтижеләре буенча түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара:

- 1) өч экземплярда түләүсез куллану килешүе проектларын әзерли һәм аларга кул куя, шулай ук гариза бирүчегә кул кую өчен күрсәтелгән килешүләр проектларын бирә;
- 2) РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең берсе булса да жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә һәм кабул ителгән карарны гариза бирүчегә жиберә. Бу карарда барлык баш тарту нигезләре күрсәтелергә тиеш.

37. Гариза бирүчегә бирелгән килешү проектлары ул тарафыннан имзаланырга һәм Вәкаләтле органга гариза бирүче күрсәтелгән килешү проектларын алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча тапшырылырга тиеш.

Жир кишәрлекләрен даими (вакытсыз) файдалану хокукында бирү

38. Жир кишәрлеген даими (сроксыз) файдалану хокукында бирү турында гариза вәкаләтле орган житәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, юридик затлар тарафыннан 39.9 статьясы нигезендә ерак эш урыннары аша бирелә. РФ ЗК бары тик:

- 1) дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары;
- 2) дәүләт һәм муниципаль учреждениеләр (бюджет, казна, автоном);
- 3) казна предприятиеләре;
- 4) үз вәкаләтләрен үтәүне туктаткан Россия Федерациясе Президентларының тарихи мирас үзәкләре.

39. Жир кишәрлеген даими (сроксыз) файдалану хокукында бирү турында гариза. Сату үткәрмичә жир участогы бирү турында гаризада:

- 1) гариза бирүченең исеме һәм урнашкан урыны (юридик зат өчен), шулай ук юридик затларның бердәм дәүләт реестрында юридик затның дәүләт теркәве турында язманың Дәүләт теркәү номеры, салым түләүченең идентификацион номеры, гариза бирүче чит ил юридик заты булган очраклардан тыш;
- 2) соралган жир кишәрлегенең кадастр номеры;
- 3) сатулар үткәрмичә жир участогы бирү нигезе;
- 4) гариза бирүчегә жир участогы бирү берничә төр хокукларда рәхсәт ителсә, гариза бирүче жир участогы сатып алырга теләгән хокук төре;
- 5) әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алына торган жир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен жир участогын алу турында карар реквизитлары;

- 6) җир кишәрлеген куллануның максаты;
- 7) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен җир участогы бирелгән очракта территорияль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизитлары;
- 8) соралган җир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта җир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;
- 9) мөрәҗәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

40. Җир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган җир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Җир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Җир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артык булмаган вакыт эчендә вәкаләтле орган кәргән гаризаны карый, РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең булу-булмавын тикшерә һәм күрсәтелгән карау һәм тикшерү нәтиҗәләре буенча түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара:

- 1) даими (сроксыз) файдалану хокукында җир участогы бирү турында Карар кабул итә һәм кабул ителгән карарны гариза бирүчегә бирә;
- 2) РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең берсе булса да җир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә һәм кабул ителгән карарны гариза бирүчегә җибәрә. Бу карарда барлык баш тарту нигезләре күрсәтелергә тиеш.

Җир кишәрлекләрен милеккә бирү бушлай

41. Җир кишәрлеген милеккә бирү турында гаризаны вәкаләтле орган җитәкчесе исеменә шәхсән, ышанычлы зат аша яки күп функцияле үзәк аша, ерак эш урыннары аша 39.5 статьясында каралган түбәндәге нигезләрнең берсе булган физик һәм юридик затлар бушлай бирә. РФ ЗК. Сату үткөрмичә җир участогы бирү турында гаризада:

- 1) гариза бирүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, яшәү урыны һәм гариза бирүченең шәхесен раслаучы документ реквизитлары (граждандан өчен);
- 2) гариза бирүченең исеме һәм урнашкан урыны (юридик зат өчен), шулай ук юридик затларның бердәм дәүләт реестрында юридик затның дәүләт теркәве турында язманың Дәүләт теркәү номеры, салым түләүченең идентификацион номеры, гариза бирүче чит ил юридик заты булган очраклардан тыш;
- 3) соралган җир кишәрлегенең кадастр номеры;
- 4) сатулар үткөрмичә җир участогы бирү нигезе;
- 5) әгәр дә гариза бирүчегә җир участогы бирү берничә төр хокукларда рөхсәт ителә икән, гариза бирүче җир участогын сатып алырга телә торган хокук төре;
- 6) әгәр җир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяҗлар өчен алына торган җир участогы урынына бирелә икән, дәүләт яки муниципаль ихтыяҗлар өчен җир участогын алу турында карар реквизитлары;
- 7) Җир кишәрлеген куллануның максаты;
- 8) әлеге документ һәм (яки) әлеге проектта каралган объектларны урнаштыру өчен җир участогы бирелгән очракта территорияль планлаштыру документын һәм (яки) территорияне планлаштыру проектын раслау турында карар реквизитлары;
- 9) соралган җир участогы барлыкка килгән яки аның чикләре әлеге карар нигезендә төгәлләнгән очракта җир участогы бирүне алдан килештерү турында карар реквизитлары;

10) мөрәжәгать итүче белән элемтә өчен почта адресы һәм (яки) электрон почта адресы.

42. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган гаризаны гариза бирүчегә, әгәр ул 39.17 статьясының 1 пункты нигезләмәләренә туры килмәсә, кире кайтара. РФ ЗК, башка вәкаләтле органга тапшырылган яки гаризага 39.17 статьясының 2 пунктына ярашлы рәвештә бирелә торган документлар кушылмаган. РФ ЗК. Шулай ук вакытта вәкаләтле орган жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаны кире кайтару сәбәпләрен күрсәтергә тиеш. Жир кишәрлеге бирү турындагы гаризаларны карау алар керү тәртибендә башкарыла. Жир кишәрлеге бирү турында гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артык булмаган вакыт эчендә вәкаләтле орган кәргән гаризаны карый, РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең булу-булмавын тикшерә һәм күрсәтелгән карау һәм тикшерү нәтижәләре буенча түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара::

1) жир кишәрлеген бушлай милеккә бирү турында Карар кабул итә һәм кабул ителгән карарны гариза бирүчегә бирә;

2) РФ ЗК 39.16 статьясында каралган нигезләрнең берсе булса да жир участогы бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә һәм кабул ителгән карарны гариза бирүчегә жибәрә. Бу карарда барлык баш тарту нигезләре күрсәтелергә тиеш.

Өч һәм аннан да күбрәк балалары булган гражданның жир кишәрлеге бирү бушлай

43. Дәүләт яки муниципаль милектә булган жирләрдән жир кишәрлекләре Татарстан Республикасы территориясендә даими яшәүче өч һәм аннан да күбрәк баласы булган гражданның бушлай бирелә (бирелә) :

1) шәхси торак төзелешен, дача төзелешен гамәлгә ашыру, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык яки бакчачылык алып бару өчен 0,06 гектардан 0,20 гектарга кадәр майданлы сатуларсыз;

2) элек бирелгән жир кишәрлегендә урнашкан торак йорт аларның милкендә, федераль закон нигезендә мондый жир кишәрлеге шәхси милеккә бирелә алмаган очраклардан тыш, элек бирелгән жир кишәрлекләре күләмендә, әмма 0,20 гектардан артык түгел.

44. Әлеге кодекс максатларында өч һәм аннан да күбрәк балалы гражданның дип үз составында ата-аналары (уллыкка алуучылар, опекуннар, попечительлар) булган, үзара никахта булган яки никахта булмаган, әмма бергә яшәүче, яки бер ата-анасы (уллыкка алуучы, опекун, попечитель) булган күп балалы гаилә аңлатыла (алга таба - ата-аналар, ата-аналар), шулай ук өч һәм аннан да күбрәк бала, шулай ук исәптән үги кызлар, уллыкка алынган (уллыкка алынган) һәм тәрбиягә алынган (аларга карата опека һәм попечительлек мөддәте чикләнмәгән яки алар балигы булганчы башкарыла), жир участогын милеккә бирү (тапшыру) турында гариза биргән көнгә унсигез яшькә җитмәгән. Шулай ук вакытта күп балалы гаилә составына никахта булмаган ике ата-ана да керә, әгәр аларның уртак өч баласы булса. Чит ил гражданның, гражданның булмаган затлар, шулай ук әлеге пунктта каралган нигезләр буенча жир участогы бирү (тапшыру) хокукын гамәлгә ашырган гражданның күп балалы гаилә составына кертелми. Жир участогы ата-аналарга (ата-анага) һәм балаларга гомуми өлешле милеккә тигез өлешләрдә бирелә (тапшырыла). Ата-аналарның берсе жир участогына гомуми өлешле милек хокукында өлеш алудан язмача баш тарткан яки аны хәбәрсез булмаган законлы көченә кәргән дип таныган очракта, суд карары белән жир участогы башка ата-ананың һәм балаларның гомуми өлешле милкенә тигез өлештә бирелә (тапшырыла). Гражданның бер тапкыр шәхси торак төзелеше, дача төзелеше, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык, бакчачылык алып бару яки аларга шундый гражданның милкендә булган торак йорт урнашкан жир кишәрлекләрен тапшыру өчен жир кишәрлеге бирү хокукын тормышка ашыра

алалар. ТР ЗК 32 статьясының 3 пункттында каралган нигезләр буенча жир участогы хужалары булган балалар, балигь булганнан соң, күрсәтелгән нигезләр буенча бер тапкыр бушлай жир участогы бирү (тапшыру) хокукын саклыйлар. ТР ЗК 32 статьясының 3 пункттында күрсәтелгән жир кишәрлекләрен гражданнарга милеккә бирү (тапшыру) турында Карар кабул иткәндә, әлеге гражданнар гариза биргәннән соң ата-ана хокукларыннан мөхрүм ителгән, уллыкка алу гамәлдән чыгарылган, опека яки попечительлек туктатылган балалар исәпкә алынмый. Жир участокларын бирү (тапшыру) жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә, жир төзелешә, шөһәр төзелешә һәм проект документациясенә ярашлы рәвештә башкарыла. Шөһәр округы территориясендә даими яшәүче ТР ЗК 32 статьясындагы 3 пункттының 1 пунктчасында күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлекләре бирүдә кызыксынучы гражданнарга жир кишәрлекләре тиешле шөһәр округы чикләрендә яки, аларның ризалыгы белән, шөһәр округы милкәндә булган башка муниципаль берәмлекләр территориясендә урнашкан жир кишәрлекләре арасынан бирелә яки алар белән идарә итү һәм идарә итү вәкаләтләре Татарстан Республикасы тарафыннан гамәлгә ашырыла. Муниципаль район составына керүче шөһәр яисә авыл жирлегә территориясендә даими яшәүче ТР ЗК 32 статьясының 3 пункттындагы 1 пунктчасында күрсәтелгән максатлар өчен жир кишәрлекләре бирүдә кызыксынучы гражданнарга жир кишәрлекләре тиешле шөһәр яисә авыл жирлегә чикләрендә яисә муниципаль район вәкилләклә органының хокукый акты белән билгеләнгән очракларда әлеге муниципаль район составындагы башка жирлек чикләрендә бирелә. Жирле үзидарә органнары ТР ЗК 32 статьясының 3 пункттындагы 1 пунктчасында билгеләнгән жир кишәрлекләренәң чик (максималь һәм минималь) күләмнәренә туры китереп жир кишәрлекләре бирү нормаларын билгели. ТР ЗК 32 статьясының 3 пункттында күрсәтелгән гражданнарга шәхси торак төзелешен, дача төзелешен гамәлгә ашыру, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык, бакчачылык алып бару өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре исемлегә (алга таба - жир кишәрлекләре исемлегә), Татарстан Республикасында муниципаль районнарның һәм шөһәр округларының жирле үзидарә органнары тарафыннан күчмәсез милек дөүләт кадастры мәгълүматлары нигезендә һәм әлеге жир кишәрлекләрен алу хокукына ия гражданнар исемлегеннән чыгып билгеләнә торган ихтыяжыны исәпкә алып формалаштырыла. ТР ЗК 32 статьясының 3 пункттында күрсәтелгән, шәхси торак төзелешә, дача төзелешә, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык яки бакчачылык алып бару өчен жир кишәрлекләре бирү белән кызыксынган гражданнар вәкаләтле органга жир кишәрлегә бирү турында гариза белән мөрәжәгать итәләр. Ата-аналар төрле муниципаль районнарда (шөһәр округларында) даими яшәгәндә, жир участогы бирү турында гариза ата-аналарның берсе даими яшәгән урын буенча аларның сайлавы буенча бирелә. Гариза формасы башкарма хакимиятнең вәкаләтле органы тарафыннан раслана. Гариза язма формада яки электрон документ формасында, гомуми файдаланудагы мәгълүмати-телекоммуникация челтәрләрен кулланып, турыдан-туры вәкаләтле органга яки күп функцияле үзәк аша тапшырылырга мөмкин. Шәхси торак төзелешә, дача төзелешә, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык яки бакчачылык алып бару өчен жир кишәрлегә алу хокукына ия гражданнар исемлегенә кертү турында Карар кабул итү өчен гариза бирүче тарафыннан гариза бирелгән көннән алып 14 көннән дә соңга калмыйча түбәндәге документлар тапшырыла::

- 1) гариза бирүченәң паспорты;
- 2) башка ата-ананың паспорты (әгәр ата-аналар никахта торса яки никахта булмаса, әмма бергә яшәсәләр);
- 3) бала туу турында таныклык, шулай ук үндүрт яшькә житкән балалар паспорты;

- 4) баланы уллыкка алуны билгеләү турында суд карары (бала туу турында таныклыкта уллыкка алучылар ата-ана буларак теркәлгән очрактардан тыш);
- 5) опека һәм попечительлек органының опекунны яки попечительне билгеләү турында акты (опека яки попечительлек билгеләнгән очракта);
- 6) опека яки попечительлек (киләшү буенча опека яки попечительлек гамәлгә ашырылган очракта)гамәлгә ашыру турында килешү;
- 7) никахлашу турында таныклык (ата-аналар никахта булган очракта).

45. Гариза килгән көннән алып 30 көн эчендә вәкаләтле орган гариза бирүчене шәхси торак төзелеше, дача төзелеше, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык яки бакчачылык (алга таба - исемлекләр) алып бару өчен жир кишәрлеге алу хокукына ия гражданның исемлегенә кертү турында Карар кабул итә һәм гариза бирүчегә уникаль исәп номеры бирә. Гарызнамәче ТР ЗК 32 статьясының 10 пункттында каралган документларны яки гарызнамәче тәкъдим иткән документларны тапшырмаган очракта, мөрәжәгать итүченең шәхси торак төзелеше, дача төзелеше, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык яки бакчачылык алып бару өчен жир кишәрлеге алу хокукын расламаган очракта, жирле үзидарәнең вәкаләтле органы исемлеккә кертүдән баш тарту. Гражданның жир кишәрлекләре исемлеккә кертелгәннән соң бер елдан да соңга калмыйча чиратлашып бирелә, Жир кишәрлеген сайлаудан өч тапкыр баш тартканда яки жир кишәрлеген сайлау процедурасына өч тапкыр килмәгәндә исемлектән чыгарылган очракта гына. Жирле үзидарә органнары жир кишәрлекләрен сайлау процедурасын үткөрү урынын, датасын һәм вакытын билгели һәм күрсәтелгән процедурада катнашу өчен гражданның аларның чиратлыгына һәм формалаштырылган жир кишәрлекләре санына карап билгели. Жир кишәрлеген сайлау процедурасын уздыруга 14 көн кала Жирле үзидарә органы билгеләгән гражданны аны үткөрү урынын, датасы һәм вакыты турында заказ хаты белән тапшыру турында хәбәр итү, телеграмма яки аларга язу буенча хәбәр итү юлы белән хәбәр ителә. Жир участогын сайлау гражданны тарафыннан жир участоклары исемлегеннән аларның чиратлыгына ярашлы рәвештә башкарыла һәм мөрәжәгать итүче һәм вәкаләтле орган вәкиле имзалаган акт белән рәсмиләштерелә. Жир участогы бирү турында карар вәкаләтле орган тарафыннан жир участогын сайлау акты нигезендә, ул имзаланганнан соң 14 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә. Жир участогын сайлаудан өч тапкыр баш тарткан яки жир участогын сайлау процедурасына өч тапкыр килмәгән очракта гражданны исемлектән чыгарыла. Күрсәтелгән нигезләр буенча исемлектән чыгару гражданның өстәмә статьяга ярашлы рәвештә жирле үзидарә органына кабат мөрәжәгать итү хокукынан мәхрүм итми. Үзләрендә булган торак йорт урнашкан жир кишәрлекләрен тапшырырга теләүче гражданны торак йорт урнашкан урын буенча вәкаләтле органга өстәмә жир кишәрлеген тапшыру турында гариза белән мөрәжәгать итәләр. Гариза формасы вәкаләтле орган тарафыннан раслана. Гариза язма формада яки электрон документ формасында, гомуми файдаланудагы мәгълүмати-телекоммуникация челтәрләрен кулланып, турыдан-туры вәкаләтле органга яки күп функцияле үзәк аша тапшырылырга мөмкин. Жир кишәрлекләрен үз милкәндә булган торак йорт урнашкан жир кишәрлекләрен тапшырырга теләүче гражданның түләүсез тапшыру вәкаләтле органга гариза килгән көннән алып алты айдан да соңга калмыйча башкарыла һәм өстәмә орган карары белән рәсмиләштерелә. Гарызнамәче ТР ЗК 32.1 статьясының 17 пункттында каралган документларны яки гарызнамәче тәкъдим иткән яки жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан алынган документларны тапшырмаган очракта, вәкаләтле орган жир кишәрлеген тапшырудан баш тарту турында Карар кабул итә.

Жир кишәрлегенә карата сервитут билгеләү

46. Жир участогына карата сервитут билгеләү турында килешү түбәндәге очрактарда төзелә:

- 1) жир участогын рөхсәт ителгән файдалануга комачауламаган линия объектларын, элемтә корылмаларын, махсус мөгълүмат билгеләрен һәм саклау корылмаларын урнаштыру;
- 2) эзләнү эшләрен үткөрү;
- 3) жир асты байлыкларын куллану белән бәйлә эшләрен алып бару.

47. Әгәр жир участогы даими (сроксыз) файдалануга, гомерлеккә мирас итеп алынган милеккә яки бер елдан артык вакытка арендага яки түләүсез файдалануга бирелгән булса, сервитутны билгеләү турында килешүне жирдән файдаланучы, жир хужасы, жир участогы арендаторы тәзи. Шул ук вакытта, әгәр әлеге пунктта яки аренда килешүендә яки түләүсез файдалану килешүендә башкасы каралмаган булса, вәкаләтле органның язма формасында мондый килешү төзүгә ризалык таләп ителми. Әгәр жир участогы дәүләт яки муниципаль унитар предприятиегә, дәүләт яки муниципаль учреждениегә даими (сроксыз) файдалануга яки арендага бирелгән булса, сервитутны билгеләү турында килешү федераль башкарма хакимият органы, Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органы, әлеге предприятие, учреждение карамагында булган жирле үзидәрә органы язма рәвештә ризалык булганда төзелә.

48. Жир участогына карата сервитут билгеләү турында килешүдә:

- 1) сервитут билгеләү күздә тотылган жир участогының кадастр номеры;
- 2) сервитут билгеләнгән жир участогы өләшенең исәп номеры, бөтен жир участогына карата сервитут билгеләнгән очрактан яисә дәүләт яки муниципаль милектә булган жир участогына карата сервитут билгеләү турында килешү төзелгән очрактан тыш, өч елга кадәр;
- 3) килешүнең яклары турында мөгълүмат;
- 4) сервитутны билгеләү максатлары һәм нигезләре;
- 5) сервитутның вакыты;
- 6) түләү күләме;
- 7) сервитут билгеләнгән кешенең сервитут билгеләнгән эшчәнлеккә тәэмин итү максатыннан гамәлгә ашыру хокукы;
- 8) сервитут мәнфәгатьләрендә билгеләнгән кешенең килешү буенча түләү кертү бурычы;
- 9) сервитут билгеләнгән кешенең бурычы, сервитут гамәлдә булмаганнан соң, жир участогын рөхсәт ителгән куллану буенча куллану өчен яраклы хәлгә китерү.

49. Жир кишәрлегенә карата сервитут билгеләү турында килешү төзелгән очракта, өч елга кадәр срокка мондый жир кишәрлегенең бер өләшенә карата сервитут билгеләү рөхсәт ителә, нәтижәдә әлеге сервитут билгеләнгән жир кишәрлегенең бер өләше турында дәүләт кадастр исәбен гамәлгә ашыру өчен кирәкле мөгълүматлар булган документлар эзерләү тәэмин ителә, жир участогының күрсәтелгән өләшен дәүләт кадастр исәбен алып бармыйча һәм әлеге сервитутны билгеләү белән бәйлә рәвештә барлыкка килгән чикләүне (авырлыкны) дәүләт теркәвеннән башка. Бу очракта сервитутның эш чиге сервитутны билгеләү турында килешүгә кушымтага ярашлы рәвештә территориянең кадастр планында сервитут чикләре схемасы белән билгеләнә.

50. Әгәр сервитутны билгеләү турында килешү вәкаләтле орган белән төзелә икән, кызыксынучы зат вәкаләтле органга территориянең кадастр планында сервитут чикләре схемасын кушып сервитутны билгеләү турында килешү төзү турында гариза тапшыра. Сервитутны билгеләү турында килешү төзү турында гаризада сервитутның максаты һәм гамәлдә булу вакыты күрсәтелергә тиеш.

51. Әгәр сервитутны билгеләү турында килешү төзү турында гариза бөтен жир участогына карата сервитут билгеләүне күздә тоткан икән, күрсәтелгән гаризага

- 4) баланы уллыкка алуны билгеләү турында суд карары (бала туу турында таныклыкта уллыкка алучылар ата-ана буларак теркәлгән очрактан тыш);
- 5) опека һәм попечительлек органының опекунны яки попечительне билгеләү турында акты (опека яки попечительлек билгеләнгән очракта);
- 6) опека яки попечительлек (киләшү буенча опека яки попечительлек гамәлгә ашырылган очракта)гамәлгә ашыру турында килешү;
- 7) никахлашу турында таныклык (ата-аналар никахта булган очракта).

45. Гариза килгән көннән алып 30 көн эчендә вәкаләтле орган гариза бирүчене шәхси торак төзелеше, дача төзелеше, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык яки бакчачылык (алга таба - исемлекләр) алып бару өчен жир кишәрлеге алу хокукына ия гражданның исемлегенә кертү турында Карар кабул итә һәм гариза бирүчегә уникаль исәп номеры бирә. Гарызнамәче ТР ЗК 32 статьясының 10 пунктында каралган документларны яки гарызнамәче тәкъдим иткән документларны тапшырмаган очракта, мөрәҗәгать итүченең шәхси торак төзелеше, дача төзелеше, шәхси ярдәмче хужалык (йорт яны жир участогы), бакчачылык яки бакчачылык алып бару өчен жир кишәрлеге алу хокукын расламаган очракта, жирле үзидарәнең вәкаләтле органы исемлеккә кертүдән баш тарту. Гражданның жир кишәрлекләре исемлеккә кертелгәннән соң бер елдан да соңга калмыйча чиратлашып бирелә, Жир кишәрлеген сайлаудан өч тапкыр баш тартканда яки жир кишәрлеген сайлау процедурасына өч тапкыр килмәгәндә исемлектән чыгарылган очракта гына. Жирле үзидарә органнары жир кишәрлекләрен сайлау процедурасын үткөрү урынын, датасын һәм вакытын билгели һәм күрсәтелгән процедурада катнашу өчен гражданның аларның чиратлыгына һәм формалаштырылган жир кишәрлекләре санына карап билгели. Жир кишәрлеген сайлау процедурасын уздыруга 14 көн кала Жирле үзидарә органы билгеләгән гражданның аны үткөрү урынын, датасы һәм вакыты турында заказ хаты белән тапшыру турында хәбәр итү, телеграмма яки аларга язу буенча хәбәр итү юлы белән хәбәр ителә. Жир участогын сайлау гражданның тарафыннан жир участкалары исемлегеннән аларның чиратлыгына ярашлы рәвештә башкарыла һәм мөрәҗәгать итүче һәм вәкаләтле орган вәкиле имзалаган акт белән рәсмиләштерелә. Жир участогы бирү турында карар вәкаләтле орган тарафыннан жир участогын сайлау акты нигезендә, ул имзаланганнан соң 14 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә. Жир участогын сайлаудан өч тапкыр баш тарткан яки жир участогын сайлау процедурасына өч тапкыр килмәгән очракта гражданин исемлектән чыгарыла. Күрсәтелгән нигезләр буенча исемлектән чыгару гражданның өлеге статьяга ярашлы рәвештә жирле үзидарә органына кабат мөрәҗәгать итү хокукынан мәхрүм итми. Үзләрәндә булган торак йорт урнашкан жир кишәрлекләрен тапшырырга теләүче гражданның торак йорт урнашкан урын буенча вәкаләтле органга өлеге жир кишәрлеген тапшыру турында гариза белән мөрәҗәгать ителә. Гариза формасы вәкаләтле орган тарафыннан раслана. Гариза язма формада яки электрон документ формасында, гомуми файдаланудагы мәгълүмати-телекоммуникация челтәрләрен кулланып, турыдан-туры вәкаләтле органга яки күп функцияле үзәк аша тапшырылырга мөмкин. Жир кишәрлекләрен үз милкәндә булган торак йорт урнашкан жир кишәрлекләрен тапшырырга теләүче гражданның түләүсез тапшыру вәкаләтле органга гариза килгән көннән алып алты айдан да соңга калмыйча башкарыла һәм өлеге орган карары белән рәсмиләштерелә. Гарызнамәче ТР ЗК 32.1 статьясының 17 пунктында каралган документларны яки гарызнамәче тәкъдим иткән яки жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан алынган документларны тапшырмаган очракта, вәкаләтле орган жир кишәрлеген тапшырудан баш тарту турында Карар кабул итә.

Жир кишәрлегенә карата сервитут билгеләү

сервитут чикләре схемасын территориянең кадастр планында кушу таләп ителми.
52. Вәкаләтле орган гариза алганнан соң утыз көннән дә артык булмаган вакыт эчендә түбәндәге гамәлләрнең берсен башкарырга тиеш:

1) гариза бирүчегә гариза бирүче тәкъдим иткән чикләрдә сервитут билгеләү турында килешү төзү мөмкинлеге турында хәбәр жиберергә;

2) гариза бирүчегә территориянең кадастр планында сервитут чикләре схемасын кушып, башка чикләрдә сервитут билгеләү турында килешү төзү турында тәкъдим жиберергә;

3) гариза бөтен жир кишәрлегенә карата сервитут билгеләүне күздә тоткан очракта яки дөүләт яки муниципаль милектә булган жир кишәрлегенең бер өлешенә карата сервитут билгеләү турында килешү төзелгән очракта, гариза бирүчегә сервитут билгеләү турында вәкаләтле орган тарафыннан имзаланган килешү проектының экзэмплярларын өч елга кадәр жиберергә;

4) сервитутны билгеләүдән баш тарту турында Карар кабул итәргә һәм бу карарны гариза бирүчегә мондый баш тарту нигезләрен күрсәтеп жиберергә.

53. Вәкаләтле орган түбәндәге очракларда сервитутны билгеләүдән баш тарту турында Карар кабул итә:

1) сервитутны билгеләү турында гариза башкарма хакимият органына яки жирле үзидарә органына жиберелгән, алар сервитутны билгеләү турында килешү төзәргә хокуклы түгел;

2) сервитут шартларында планлаштырылган жир кишәрлеген куллану федераль законнарға ярашлы рәвештә рөхсәт ителми;

3) сервитутны билгеләү жир участогын рөхсәт ителгән файдалануга ярашлы рәвештә куллану мөмкин булмауга яки жир участогын куллануда житди кыенлыкларга китерәчәк.

54. Сервитутны билгеләү турында килешү төзү мөмкинлеге турында хәбәрнамә ЯКИ сервитутны башка чикләрдә билгеләү турында килешү төзү турында тәкъдим жиберелгән кеше дөүләт кадастр исәбен гамәлгә ашыру өчен кирәкле сервитут билгеләнә торган жир участогы өлеше турында белешмәләр булган документларны эзерләүне тәэмин итә торган эшләренә башкаруны тәэмин итә һәм күрсәтелгән жир өлешен дөүләт кадастр исәбен гамәлгә ашыру өчен мөрәжәгать итә участок, бөтен жир кишәрлегенә карата сервитут билгеләү очракларыннан, шулай ук дөүләт яки муниципаль милектә булган жир кишәрлегенең бер өлешенә карата сервитут билгеләү турында килешү төзү очракларыннан тыш, өч елга кадәр срокка.

55. Гариза бирүче вәкаләтле органга сервитут билгеләнгән жир кишәрлекләренең өлешләрен дөүләт кадастр исәбенә алу турында хәбәрнамә тапшырганнан соң утыз көннән дә артык булмаган вакыт эчендә вәкаләтле орган гариза бирүчегә вәкаләтле орган тарафыннан имзаланган сервитутны билгеләү турында килешүне өч нөсхәдә жиберә. Гариза бирүче әлегә Килешүне алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча имзаларга тиеш.

Жир кишәрлеген арендау яки жир кишәрлекләрен сату турында килешү төзү хокукына аукцион эзерләү һәм оештыру.

56. Жир кишәрлеген сату буенча аукцион үткөрү, жир кишәрлеген арендау шартнамәсен төзү хокукына аукцион үткөрү турында карарны вәкаләтле орган, шул исәптән гражданныр яки юридик затлар гаризалары буенча да кабул итә. вәкаләтле орган жир кишәрлеген сату буенча карарлар проектларын эзерләү, дөүләт яки муниципаль милектә булган жир кишәрлеген арендау шартнамәсен төзү хокукына аукцион үткөрү буенча гамәлләр башкара. Әгәр федераль законда башкасы каралмаган булса, ике һәм аннан да күбрәк жир кишәрлеген аукционның бер лотына берләштерү тыела.

57. Аукцион үткөрү, шулай ук аны сату яки арендага бирү өчен жир участогы

булдыру аукцион үткөрү юлы белән жир участогы бирүдә кызыксынучы граждандан яки юридик зат инициативасы буенча башкарыла ала. Бу очракта жир участогы булдыру һәм аукцион эзерләү түбәндәге тәртиптә башкарыла:

1) Әгәр жир участогы булдырылырга тиеш булса һәм аның чикләрендә жир участогы булдыру каралган территорияне чикләү проекты расланмаса, жир участогын урнаштыру схемасын граждандан яки юридик зат тарафыннан жир участогы бирү белән кызыксынучыларга эзерләү. Россия Федерациясе субъектлары - федераль әһәмияттәге шәһәрләр-Мәскәү, Санкт-Петербург, Севастополь чикләрендә яки торак пунктлар чикләрендә урнашкан жирләрдән яисә жир кишәрлекләреннән жир кишәрлеге барлыкка килгән очракта, граждандан яки юридик зат тарафыннан жир кишәрлеге бирү белән кызыксынучыларга жир кишәрлеге урнашу схемасын эзерләү рәхсәт ителми;

2) территорияне чикләүнең расланган проектына яки әлеге пунктның 3 пунктчасы нигезендә расланган жир участогы урнашу схемасына ярашлы рәвештә жир участогы булдыру максатларында кадастр эшләрен башкаруны кызыксынучы зат тарафыннан тәэмин итү;

3) гражданның яки юридик затның жир кишәрлеген бирүдә кызыксынучылар гаризасы нигезендә жир кишәрлеген дәүләт кадастр исәбен алуны, шулай ук дәүләт милкә чикләнмәгән жир кишәрлегеннән яки жир кишәрлегеннән жир кишәрлеге барлыкка килү очракларыннан тыш, жир кишәрлеге урнашу схемасы нигезендә барлыкка килә торган жир кишәрлегенә дәүләт яки муниципаль милек хокукын дәүләт теркәвен гамәлгә ашыру;

4) гражданның яки юридик затның жир кишәрлеген бирү белән кызыксынучыларның вәкаләтле органга мондый жир кишәрлегенә кадастр номерын күрсәтеп аукцион үткөрү турында гариза белән мөрәжәгать итүе. Бу белдерүдә жир кишәрлеген куллануның максаты күрсәтелергә тиеш.

5) вәкаләтле органның территорияне чикләү проекты нигезендә яки әлеге пунктның 3 пунктчасы нигезендә расланган жир кишәрлеген урнаштыру схемасы белән төзелгән жир кишәрлегенә дәүләт яки муниципаль милек хокукын дәүләт теркәве турында гариза белән мөрәжәгать итүе, жир кишәрлеге Жирдән яки жир кишәрлегеннән барлыкка килгән очраклардан һәм жир кишәрлеге аукцион предметы була алмаган очраклардан тыш 39.11 статьясының 8 пунктының 1, 5 19 пунктчалары белән. РФ ЗК;

6) вәкаләтле орган тарафыннан 39.11 статьясының 8 пунктында каралган нигезләрнең булу-булмавын тикшерү. РФ ЗК, һәм ул тиешле гариза килгән көннән алып ике айдан да артык булмаган вакыт эчендә аукцион үткөрү турында карар яки күрсәтелгән нигезләрнең берсе булса да аукцион үткөрүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

58. Жир кишәрлегенә урнашу схемасын раслау турында гариза, аукцион үткөрү турында гаризаны мөрәжәгать итүче үзе сайлаганча яки кәгазьдә почта элементе аша яки электрон документлар рәвешендә "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрен кулланып " Татарстан Республикасы дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр Порталы аша тапшыра яки жибәрә (<http://uslugi.tatar.ru/>) яки дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы (<http://www.gosuslugi.ru/>) буенча.

59. Дәүләт яки муниципаль милектәге жир участогы аукцион предметы була алмый, әгәр:

1) жир участогы чикләре "күчемсез милекнең дәүләт кадастры турында"Федераль закон таләпләренә туры китереп төгәлләнергә тиеш;

2) жир участогына дәүләт яки муниципаль милек хокукы теркәлмәгән, әгәр мондый жир участогы Жирдән яки жир участогыннан төзелгән булса,

3) жир участогына карата Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән

- тәртиптә рәхсәт ителгән төзелешнең, реконструкциянең чик параметрлары билгеләнмәгән, әгәр рәхсәт ителгән жир участогыннан файдалануга ярашлы рәвештә биналар, корылмалар төзү мөмкинлеге каралмаган очрактардан тыш;
- 4) жир кишәрлегенә карата объектларны инженер-техник тәэмин итү чөлтөрлөрөнә тоташтыруның (технологик тоташтыруның) техник шартлары турында мәгълүмат юк, жир кишәрлегеннән рәхсәт ителгән файдалануга ярашлы рәвештә биналар, корылмалар төзү мөмкинлеге каралмаган очрактардан һәм территорияне комплекслы үзләштерү яки дача хужалыгы алып бару өчен жир кишәрлеген арендауа килешүен төзү хокукына аукцион үткөрү очрактарыннан тыш;
  - 5) жир участогына карата рәхсәт ителгән файдалану билгеләнмәгән яки жир участогыннан рәхсәт ителгән файдалану аукцион үткөрү турындагы гаризада күрсәтелгән жир участогыннан файдалану максатларына туры килми;
  - 6) жир участогы билгеле бер категориягә кертелмәгән;
  - 7) жир участогы даими (сроксыз) файдалану, түләүсез файдалану, гомерлеккә мирас итеп алынган милек яки аренда хокукында бирелә;
  - 8) жир участогында бина, корылма, төзелеп бетмәгән төзелеш объектын урнашкан, алар граждандарга яки юридик затларга карый, корылманы (шул исәптән төзелештә тәмамланмаган корылманы) жир участогында сервитут яки объект шартларында урнаштыру очрактарыннан тыш, ул РФ ЗК 39.36 статьясының 3 пунктында каралган һәм аны урнаштыру мондый жир участогын рәхсәт ителгәнчә куллануга комачауламый куллану;
  - 9) жир участогында дәүләт яки муниципаль милектә булган бина, корылма, төзелеп бетмәгән төзелеш объектын урнашкан, һәм күрсәтелгән биналарны, корылмаларны, төзелеп бетмәгән төзелеш объектын сату яки арендага бирү башка аукцион предметы булып тора яисә күрсәтелгән бина, корылма, төзелеп бетмәгән төзелеш объектын әлеге аукционда жир участогы белән бер үк вакытта сатылмый яки арендага бирелми;
  - 10) жир участогы әйләнештән алынды, федераль закон нигезендә әйләнештән алынган жир участоклары аренда килешүе предметы булырга мөмкин булган очрактардан тыш;
  - 11) жир участогы әйләнештә чикләнгән, жир участогын арендауа килешүен төзү хокукына аукцион үткөрү очрагыннан тыш;
  - 12) жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяждар өчен резервланган, жир участогын резервлау срогыннан артмаган вакытка жир участогын арендауа килешүен төзү хокукына аукцион үткөрү очрагыннан тыш;
  - 13) жир участогы төзелгән территория чикләрендә урнашкан, аңа карата аны үстерү турында килешү төзелгән, яки аның комплекслы үзләштерүе турында килешү төзелгән территория;
  - 14) территорияне планлаштыруның расланган документларына һәм (яки) территорияне планлаштыру буенча документациягә ярашлы рәвештә жир участогы федераль әһәмияттәге объектларны, төбәк әһәмиятендәге объектларны яки жирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән;
  - 15) жир участогы бинаны яки корылманы Россия Федерациясенең дәүләт программасына, Россия Федерациясе субъектының дәүләт программасына яки адреслы инвестиция программасына ярашлы урнаштыру өчен билгеләнгән;
  - 16) жир участогына карата аның бирелүен алдан килештерү турында Карар кабул ителде;
  - 17) жир участогына карата аның бирелүен алдан килештерү турында гариза яки жир участогы бирү турында гариза килгән, әгәр мондый жир участогы бирелүен алдан килештерүдән баш тарту турында карар яки аны бирүдән баш тарту турында Карар кабул ителгән очрактардан тыш;

18) жир участогы гомуми файдаланудагы жир участогы булып тора яки гомуми файдаланудагы жирләр, гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрендә урнашкан;

19) жир участогы дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алынган, дәүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алынган жир участокларыннан тыш, мондый жир участогында урнашкан күп фатирлы йортның авария хәлендәге һәм сүтелергә яки реконструкцияләнергә тиешле дип танылуы сәбәпле.

60. Аукцион катнашучылар составы буенча ачык, түбәндәге очрактан тыш:

- территорияне комплекслы үзләштерү яки дача хужалыгы алып бару өчен жир кишәрлеген арендау килешүен төзү хокукына аукционда катнашучылар, әлеге пунктның икенче абзацында каралган очрактан тыш, юридик затлар гына була ала;

- РФ ЗК 39.18 статьясының 7 пунктында каралган очракта үткөрелә торган аукционда гражданнар гына яисә крестьян (фермер) хужалыгы эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен жир участогы бирелгән очракта гына-гражданнар һәм крестьян (фермер) хужалыклары катнаша ала.

61. Аукционны оештыручы булып вәкаләтле орган белән килешү нигезендә эш итүчә махсулаштырылган оешма чыгыш ясарга хокуклы. Жир кишәрлеген сату буенча аукцион предметының башлангыч бәясе вәкаләтле орган сайлавы буенча "Россия Федерациясендә бәяләү эшчәнлегенә турында" 1998 елның 29 июлендәге 135-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә билгеләнгән мондый жир кишәрлегенә бәясе (алга таба - "Россия Федерациясендә бәяләү эшчәнлегенә турында" Федераль закон) яки мондый жир кишәрлегенә кадастр бәясе, әгәр дәүләт кадастр бәяләре аукцион үткөрү турында Карар кабул ителгән көнгә кадәр биш елдан да иртәрәк расланмаган. Жир кишәрлеген сату буенча аукцион нәтижеләре буенча мондый жир кишәрлегенә бәясе билгеләнә. Жир кишәрлеген арендау шартнамәсен төзү хокукына аукцион предметының башлангыч бәясе вәкаләтле орган сайлавы буенча "Россия Федерациясендә бәяләү эшчәнлегенә турында" гы Федераль закон нигезендә базар бәясе нәтижеләре буенча билгеләнгән еллык аренда хакы күләмендә яки дәүләт кадастр бәясе нәтижеләре биш елдан да иртәрәк расланмаган очракта, мондый жир кишәрлегенә кадастр бәясенә ким дигәндә бер ярым проценты күләмендә билгеләнә аукцион үткөрү турында Карар кабул ителгән көнгә кадәр, түбәндәге очрактан тыш:

- территорияне комплекслы үзләштерү яки дача хужалыгы алып бару өчен жир кишәрлеген арендау шартнамәсен төзү хокукына аукцион үткөрелгән очракта (әлеге Кодексның 39.18 статьясының 7 пункты нигезендә аукцион үткөрү очрагынан тыш) мондый жир кишәрлеген арендау шартнамәсен төзү хокукына аукцион предметының башлангыч бәясе булып базар бәясе нәтижеләре буенча билгеләнгән беренче аренда түләү күләме тора. "Россия Федерациясендә бәяләү эшчәнлегенә турында"гы Федераль закон.

62. Дәүләт яки муниципаль милектә булган жир кишәрлеген арендау килешүен төзү хокукына аукцион нәтижеләре буенча ел саен аренда хакы күләме билгеләнә. Аукцион нәтижеләре буенча территорияне комплекслы үзләштерү яки дача хужалыгы алып бару өчен жир участогын арендау килешүен төзү хокукына (РФ ЗК 39.18 статьясының 7 пунктына ярашлы рәвештә аукцион үткөрү очрагынан тыш) беренче аренда түләүенә күләме билгеләнә. Әгәр аукцион үткөрелмәгән дип танылса һәм дәүләт яки муниципаль милектә булган жир кишәрлеген сатып алу-сату килешүе яисә мондый жир кишәрлеген арендау килешүе аукционда катнашу өчен бердәнбер гариза биргән кеше, аукционда бердәнбер катнашучы дип танылган гариза бирүче яки аукционда бердәнбер катнашучы белән төзелмәсә, кабат аукцион предметының башлангыч бәясе билгеләнергә мөмкин

аукцион предметының элек билгеленгән башлангыч бәясеннән түбәнрәк, ә алдагы аукцион предметының башлангыч бәясеннән утыз проценттан артык тү Аукционны оештыручы аукционны үткөрү вақытын, урынын һәм тәртиб аукционда катнашуга гаризалар бирү вақытын, залогны кертү һәм кире кайт тәртибен, аукцион предметының башлангыч бәясен арттыру зурлығын (аукци адымы) билгели. "Аукцион адымы" аукцион предметының башлангыч бәясенәң проценты чикләрендә рәсми сайтында Интернет мәғлүмати-телекоммуникац Федерациясенәң урнаштыру өчен урнаштырыла (алга таба рәсми сайт), аукци челтәрәндә Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән сатулар үткөрү турың мәғлүматны урнаштыру өчен урнаштырыла (алга таба рәсми сайт), аукци уздыру көненә кадәр ким дигәндә утыз көн алдан. Бу хәбәр барлы кызыксынучыларга түләүсез танышу өчен ачык булырга тиеш. Аукцион оештыручы шулай ук муниципаль хокукый актларны жирлек, шәһәр округы устав белән рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка чыгару) өчен билгеләнгә тәртиптә аукцион уздыру турында хәбәр итүне аукцион уздырылган көнгә кадә утыз көннән дә ким булмаган вақыт эчендә жир участогы урнашкан урынд; бастырып чыгаруны тәэмин итә. Аукцион үткөрү турында хәбәрдә мәғлүма булырга тиеш:

- 1) аукционны оештыручы турында;
- 2) вәкаләтле орган һәм аукцион үткөрү турында карарны реквизи́тлау турында;
- 3) аукционны үткөрү урыны, датасы, вақыты һәм тәртибе турында;
- 4) аукцион предметы турында (шул исәптән жир кишәрлегенә хокуклар турнда, әлегә һәм кадастр номеры турнда), жир кишәрлегенә хокуклар турнда, өлегә хокукларны чикләү турнда, жир кишәрлеген билгеле бер категориягә кертәргә рөхсәт ителгән файдалану һәм карау турнда, шулай ук Капиталь төзелеш объектн төзүнең рөхсәт ителгән максимал һәм (яки) рөхсәт ителгән минимал параметрлары турнда (жир кишәрлеген куллануның рөхсәт ителгән төп төре нигезендә участок бинаны, корылманы төзү каралмаган), капитал төзелеш объектн инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтыруның техник шартлары (технологик тоташтыру) турнда, алар гамәлдәгә челтәрләренәң чик ирекле куәтен, капитал төзелеш объектн инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтыруның максимал йөкләнешен һәм срокларын күздә тот, техник шартларның гамәлдә булу вақыты турнда, күрсәтелгән хәбәр бастырылган көнгә тоташтыру (технологик тоташтыру) өчен түләү турнда (очрактардан тыш, әгәр жир кишәрлегеннән файдалануның рөхсәт ителгән төп төренә ярашлы рәвештә бина, корылма төзү һәм территорияне комплекслы үзләштерү яки дача хужалыгы алып бару өчен жир кишәрлеген арендау килешүе төзү хокукына аукцион үткөрү очрактары каралмаса);
- 5) аукцион предметының башлангыч бәясе турында;
- 6) "аукцион адымы" турында;
- 7) аукционда катнашуга гариза формасы, аны кабул итү тәртибе, аны кабул итү урыны адресы, аукционда катнашуга гаризаларны кабул итүнең башлану һәм төмамлану вақыты һәм вақыты турнда;
- 8) задатканың күләме, аны аукционда катнашучылар кертү һәм аларга задатканы кайтару тәртибе, задатканы күчерү өчен банк реквизи́тлары турнда;
- 9) жир участогын арендау килешүе төзү хокукына аукцион үткәрелгән очракта жир участогын арендау срогы турнда. Шул ук вақытта мондый жир участогын арендау вақыты РФ ЗК 39.8 статьясының 8 һәм 9 пунктларында каралган чикләүләренә исәпкә алып билгеләнә;
- 10) жир кишәрлеген юридик затка территорияне комплекслы үзләштерү яки дача хужалыгы алып бару өчен арендага биргәндә еллык аренда хакы күләме турнда, беренче аренда түләүеннән тыш, аның күләме территорияне комплекслы

үзлөштөрү яки дача хужалыгы алып бару өчен жир кишөрлеген арендау килешүен төзү хокукына аукцион нәтижеләре буенча билгеләнә. Шул ук вакытта еллык аренда түлөүенә күләме, әгәр аукцион предметы булып беренче аренда түлөүенә күләме булса, жир участкалары өчен аренда түлөлөрөн билгеләү өчен билгеләнгән тәртиптә, сатулар үткөрмичә билгеләнә.

Рәсми сайтта урнаштырылган аукцион үткөрү турындагы хәбәргә мәжбүри кушымта булып сатып алу-сату килешүе проекты яки жир кишөрлеген арендау килешүе проекты тора. Территорияне комплекслы үзлөштөрү өчен жир кишөрлеген арендау шартнамәсен төзү хокукына аукцион үткөрү турындагы рәсми сайтта урнаштырылган хәбәргә Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексына ярашлы әзерләнгән территорияне комплекслы үзлөштөрү турында Килешү проекты мәжбүри кушымта булып тора.

63. Вәкаләтле орган 39.11 статьясының 8 пунктында каралган шартлар ачыкланган очракта аукцион үткөрүдән баш тарту турында Карар кабул итә. РФ ЗК. Аукцион үткөрүдән баш тарту турында хәбәр аукционны оештыручы тарафыннан әлеге карар кабул ителгәннән соң өч көн эчендә рәсми сайтта урнаштырыла. Аукционны оештыручы аукционны үткөрүдән баш тарту турында Карар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә аукционда катнашучыларга аукцион үткөрүдән баш тарту турында хәбәр итәргә һәм катнашучыларга кертелгән задаткаларны кайтарырга тиеш.

Жир кишөрлеген арендау яки жир кишөрлекләрен сату турында килешү төзү хокукына аукцион үткөрү.

64. Аукционда катнашу өчен гариза бирүчеләр аукцион үткөрү турында хәбәр итүдә билгеләнгән срокка түбәндәге документларны тапшыралар:

1) аукцион үткөрү турында хәбәр итүдә билгеләнгән форма буенча аукционда катнашуга задатканы кайтару өчен счетның банк реквизитларын күрсәтеп гариза;

2) гариза бирүченә шәхесен раслаучы документларның күчермәләре (гражданныр өчен);

3) Әгәр гариза бирүче чит ил юридик заты булса, чит ил дәүләт законнары нигезендә юридик затны дәүләт теркәве турындагы документларны рус теленә тиешле дәрәжәдә расланган тәржемә итү;

4) задатка кертүне раслаучы документлар.

65. Задатка кертүне раслаучы документларны тәкъдим итү задатка турында килешү төзү белән таныла. Аукционны оештыручы югарыда санап үтелгән документлардан башка башка документлар тәкъдим итүне таләп итәргә хокуклы түгел. Гариза бирүче - юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә карата аукционны оештыручы юридик затларның бердәм дәүләт реестрына (юридик затлар өчен) яки шәхси эшмәкәрләренә Бердәм дәүләт реестрына (шәхси эшмәкәрләр өчен) гариза бирүче турында мәгълүмат кертү фактын раслаучы мәгълүматны юридик затларны, физик затларны дәүләт теркәвен гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органында сорый. шәхси эшмәкәрләр һәм крестьян (фермер) хужалыклары сыйфатында. Документларны кабул итү жир кишөрлеген сату буенча аукцион яки жир кишөрлеген арендау килешүе төзү хокукына аукцион уздырылганчы биш көн алдан туктатыла. Бер гариза бирүче аукционда катнашу өчен бер генә гариза бирергә хокуклы. Гаризалар кабул итү вакыты төмамлангач, аукционда катнашу өчен гариза гариза бирүчегә гариза кабул ителгән көнне кире кайтарыла. Гариза бирүче аукционны оештыручының гаризаларны кабул итү вакыты төмамланганчы аукционда катнашу өчен кабул ителгән гаризасын кире алырга хокуклы, бу хакта аукционны оештыручыга язма рәвештә хәбәр итә. Аукционны оештыручы гаризаны кире алу турында хәбәр килгән көннән алып өч эш көне эчендә гариза бирүчегә кертелгән залогны кире кайтарырга тиеш. Гариза кабул итү вакыты төмамланганнан соң гариза бирүче

гаризаны кире алган очракта, задаток аукционда катнашучылар өчен билгеленгән тәртиптә кайтарыла. Гариза бирүче түбәндөгә очракларда аукционда катнашырга рәхсәт ителми:

- 1) аукционда катнашу өчен кирәкле документларны тапшырмау яки дәрәс булмаган мәгълүмат бирү;
- 2) аукционда катнашу өчен гаризалар каралган көнгә задатка кермәү;
- 3) әлегә кодекс һәм башка федераль законнар нигезендә конкрет аукционда катнашучы, жир кишәрлеген сатып алучы яки жир кишәрлеген арендага алырга хокукы булмаган зат тарафыннан аукционда катнашуга гариза бирү;
- 4) гариза бирүче турында, гариза бирүченең коллегияль башкарма органнары әгъзалары, гариза бирүченең юридик зат булган бердәнбер башкарма органы функцияләрен башкаручы затлар турында әлегә статьяда каралган аукционда намуссыз катнашучылар реестрында мәгълүмат булу.

66. Аукционны оештыручы аукционда катнашу өчен гаризаларны карау протоколын алып бара, анда гариза бирүчеләрнең аукционда катнашырга рәхсәт ителгән һәм аукционда катнашучылар тарафыннан танылган даталары, гаризалар бирү даталары, кертелгән задаткалар, шулай ук аукционда катнашырга рәхсәт ителмәгән гариза бирүчеләр турында мәгълүматлар, анда катнашудан баш тарту сәбәпләре күрсәтелгән тиеш. Аукционда катнашучы дип танылган гариза бирүче аукционны оештыручы гаризаларны карау протоколына кул куйганнан соң аукционда катнаша. Аукционда катнашу өчен гаризаларны карау протоколына аукционны оештыручы аларны караганнан соң бер көннән дә соңга калмыйча кул куя һәм рәсми сайтта протокол имзаланганнан соң икенче көннән дә соңга калмыйча урнаштырыла. Аукционда катнашучылар дип танылган гариза бирүчеләргә һәм аукционда катнашырга рәхсәт ителмәгән гариза бирүчеләргә аукцион оештыручысы гаризаларны карау протоколына кул куелганнан соң икенче көннән дә соңга калмыйча, аларга карата кабул ителгән карарлар турында хәбәрнамәләр жиберә. Аукционны оештыручы аукционда катнашырга рәхсәт ителмәгән гариза бирүчегә аукционда катнашуга гаризалар кабул итү протоколы рәсмиләштерелгән көннән алып өч эш көне эчендә керткән залогын кайтарырга тиеш. Әгәр аукционда катнашуга гаризаларны карау нәтижәләре нигезендә барлык гариза бирүчеләрне аукционда катнашудан баш тарту яки аукционда катнашуга рәхсәт бирү һәм аукционда катнашучы итеп бер генә гариза бирүчене тану турында Карар кабул ителгән булса, аукцион уздырылмаган дип таныла. Әгәр аукцион уздырылмаган дип танылса һәм бер генә гариза бирүче аукционда катнашучы дип танылса, вәкаләтле орган гаризаларны карау протоколына кул куелганнан соң ун көн эчендә гариза бирүчегә сатып алу-сату килешүе яки жир кишәрлеген арендага килешүе проектының өч нәсхәсен жиберергә тиеш. Шулай ук вакытта жир кишәрлеген сатып алу-сату килешүе аукцион предметының башлангыч бәясенә буенча төзәләр, ә еллык аренда түләүенең күләме яки жир кишәрлеген арендага килешүе буенча беренче аренда түләүенең күләме аукцион предметының башлангыч бәясенә тиң күләмдә билгеләнәр. Әгәр аукционда катнашу өчен гаризалар бирү вакыты тәмамлангач, аукционда катнашу өчен бер генә гариза бирелгән яки аукционда катнашу өчен бер генә гариза да бирелмәгән очракта, аукцион уздырылмаган дип таныла. Әгәр дә аукционда катнашу өчен бердәнбер гариза һәм күрсәтелгән гаризаны биргән гариза бирүче аукцион үткөрү турындагы хәбәрдә күрсәтелгән барлык таләпләргә һәм аукцион шартларына туры килә икән, вәкаләтле орган әлегә гаризаны караган көннән алып ун көн эчендә гариза бирүчегә имзаланган сатып алу-сату килешүе яки жир кишәрлеген арендага килешүе проектының өч нәсхәсен жиберергә тиеш. Шулай ук вакытта жир кишәрлеген сатып алу-сату килешүе аукцион предметының башлангыч бәясенә буенча төзәләр, ә еллык аренда түләүенең күләме яки жир

кишәрлеген арендау килешүе буенча беренче аренда түләүенең күләме аукцион предметының башлангыч бәясенә тиң күләмдә билгеләнә. Аукцион нәтижәләре аукционны оештыручы төзегән протокол белән рәсмиләштерелә. Аукцион нәтижәләре турында Протокол ике экзemplярдә төзелә, аларның берсе аукцион жиңүчесенә тапшырыла, ө икенчесе аукционны оештыручыда кала. Протоколда күрсәтелә:

- 1) аукционның урыны, көне һәм вакыты турында мәгълүмат;
- 2) аукцион предметы, шул исәптән жир участогының урыны һәм майданы турында мәгълүмат;
- 3) аукционда катнашучылар, аукцион предметының башлангыч бәясе, аукцион предметының бәясе турында соңгы һәм соңгы тәкъдимнәр турында мәгълүмат;
- 4) аукцион жиңүчесенең һәм аукционда катнашучының исеме һәм урнашу урыны (юридик зат өчен), фамилиясе, исеме һәм (булган очракта) өтисенең исеме, яшәү урыны (граждан өчен), ул аукцион предметының бәясе турында соңгы тәкъдим ясады;
- 5) аукцион предметының бәясе турында соңгы тәкъдим турында мәгълүмат (жир участогы милкенә сатып алынган бәя, еллык аренда түләүенең күләме яки беренче аренда түләүенең күләме). Аукцион нәтижәләре турында Протокол рәсми сайтта өлеге протокол имзаланганнан соң бер эш көне эчендә урнаштырыла. Аукционда жир участогы өчен иң зур бәя яки жир участогы өчен еллык аренда түләүенең иң зур күләмен тәкъдим иткән катнашучы жиңүче дип таныла. Территорияне комплекслы үзләштерү яки дача хужалыгы алып бару өчен жир участогын арендау килешүен төзү хокукына аукцион жиңүчесе дип (РФ ЗК 39.18 статьясының 7 пункты нигезендә аукцион үткөрү очрактарынан тыш) беренче аренда түләүенең иң зур күләмен тәкъдим иткән аукционда катнашучы таныла. Аукцион нәтижәләре турында протокол имзаланганнан соң өч эш көне эчендә аукционны оештыручы аукционда катнашкан, өмма жиңмөгән кешелөргө залогларны кире кайтарырга тиеш. Әгәр аукционда бер генә катнашучы катнашкан булса яки аукцион үткөргөндә аукционда катнашучыларның берсе дә катнашмаган булса, яки аукцион предметының башлангыч бәясе турында өч тапкыр тәкъдим игълан ителгәннән соң аукцион предметының бәясе турында аукцион предметының югарырак бәясен күздә тоткан бер генә тәкъдим дә килмөгән очракта, аукцион уздырылмаган дип таныла.

67. Вөкаләтле орган аукцион жиңүчесенә яки аукционда катнашкан бердәнбер катнашучыга сатып алу-сату килешүе проектының яки жир кишәрлеген арендау килешүе проектының өч нөсхәсен аукцион нәтижәләре турында беркетмә төзелгән көннән алып ун көн эчендә жиберә. Шул ук вакытта жир кишәрлеген сатып алу-сату килешүе аукцион жиңүчесе тәкъдим иткән бәя буенча яисә аукционда катнашкан бердәнбер катнашучы белән өлеге килешү төзелгән очракта аукцион предметының башлангыч бәясе буенча төзелә, ө еллык аренда түләүенең күләме яисә жир кишәрлеген арендау килешүе буенча беренче аренда түләүенең күләме аукцион жиңүчесе тәкъдим иткән күләмдә яки өлеге килешү төзелгән очракта билгеләнә аукционда катнашкан бердәнбер катнашучы аукцион предметының башлангыч бәясенә тиң күләмдә билгеләнә. Әлеге килешүләрне рәсми сайтта аукцион нәтижәләре турында мәгълүмат урнаштырылганнан соң ун көннән дә иртөрөк төзөргә ярамай. Аукцион жиңүчесе дип танылган зат керткән задатка, сатып алу-сату килешүе яки жир кишәрлеген арендау килешүе төзелгән башка зат керткән задатка сатып алынган жир кишәрлеге өчен түлөүгә яки аның өчен аренда түлөү хисабына исәпләнә. Әлеге статьяда билгеләнгән сатып алу-сату килешүе яки жир кишәрлеген арендау килешүе тәртибендә күрсәтелгән килешүлөрдән качу сәбәпле кертелмөгән өлеге затлар тарафыннан кертелгән задаткалар кире кайтарылмай. Аукцион жиңүчесеннән, сатып алу-сату

килешүе яки жир кишәрлеген арендау килешүе төзелгән башка заттан, күрсәтелгән килешүләрнең предметы булган жир кишәрлегенә карата кадастр эшләрән башкаруга бәйлә чыгымнарны, шулай ук аукционны оештыру һәм үткәргә бәйлә чыгымнарны каплауны таләп итәргә ярамай.

68. Аукционны оештыручы, әгәр аукцион уздырылмаган дип танылса һәм аукционда катнашу өчен бердәнбер гариза биргән кеше, аукционда бердәнбер катнашучы дип танылган яки аукционда катнашкан бердәнбер кеше, сатып алу-сату килешүе проекты яки жир кишәрлеген арендау килешүе проектының жибергән көннән алып утыз көн эчендә кабат аукцион үткәру турында игълан итәргә хокуклы, ә, 24 нче пунктта каралган, шулай ук территорияне комплекслы үзләштерү турында Килешү проекты күрсәтелгән килешүләргә кул куелмаган һәм Вәкаләтле органга тапшырылмаган (күрсәтелгән затлар булганда). Шул ук вакытта кабат аукцион шартлары үзгәртеләргә мөмкин.

69. Әгәр аукцион территорияне комплекслы үзләштерү өчен жир кишәрлеген арендага бирү максатыннан үткәрелә икән, әлеге статья нигезендә әлеге килешү төзелгән кешегә жир кишәрлеген арендау килешүе белән бер үк вакытта вәкаләтле орган вәкиле имзалаган территорияне комплекслы үзләштерү турында килешү проектының ике нөсхәсе дә жиберелә.

70. Әгәр сатып алу-сату килешүе яки жир кишәрлеген арендау килешүе, ә жир кишәрлеген комплекслы үзләштерү өчен арендага бирү максатларында аукцион үткәрелгән очракта, шулай ук күрсәтелгән килешүләр проектлары аукционда жиңүчегә жиберелгәннән соң, утыз көн эчендә территорияне комплекслы үзләштерү турында килешү имзаланмаган һәм Вәкаләтле органга тапшырылмаган булса, аукционны оештыручы әлеге килешүләрне аукционда катнашучыга төзәргә тәкъдим итә, ул аукцион предметының бәясе турында соңгы тәкъдим ясады, аукцион жиңүчәсе тәкъдим иткән бәя буенча. Әгәр аукционда катнашучыга аукцион предметы бәясе, сатып алу-сату килешүе проекты яки жир кишәрлеген арендау килешүе проекты турында соңгысы алдыннан тәкъдим ясаган булса, ә жир кишәрлеген территорияне комплекслы үзләштерү өчен арендага бирү максатыннан аукцион үткәрелгән очракта, шулай ук территорияне комплекслы үзләштерү турында килешү проекты да әлеге катнашучы вәкаләтле органга үзә имзалаган килешүләрне тапшырмаган булса, аукционны оештыручы кабат аукцион үткәру турында игълан итәргә яки жир участогы белән РФ Жир кодексына ярашлы рәвештә башкача идарә итәргә хокуклы. Аукцион предметы булган жир кишәрлеген сатып алу-сату килешүен яки аренда килешүен төзүдән баш тарткан аукционнарда жиңүчеләр һәм әлеге килешүләр төзелгән һәм аларны төзүдән баш тарткан башка затлар турында мәгълүматлар аукционда намуссыз катнашучылар реестрына кертелә.

71. Жир кишәрлеген сату буенча Аукцион, яисә жир кишәрлеген арендау шартнамәсен төзү хокукына аукцион, әгәр жир кишәрлеге гражданның шәхси торак төзелеше, шәхси ярдәмче хужалык, дача хужалыгы, бакчачылык алып бару, гражданның яки крестьян (фермер) хужалыкларына крестьян (фермер) хужалыгы эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен бирелгән яки авыл хужалыгы житештерүе.

72. Аукцион электрон формада уздырылган очракта, жир кишәрлеге урнашкан урын буенча муниципаль хокукый актларны жирлек, шәһәр округы уставы белән рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә аукционны электрон формада үткәру турындагы хәбәрнамәне бастырып чыгару таләп ителми.

жир кишөрлеге бирүгө алдан килешү

73. Жир участогы бирүне алдан килештерү жир участогы бирү нигезлөре булган очракта түбөндөгө тәртиптө сатулар үткөрмичө башкарыла:

1) жир участогы булдырылырга тиеш булган һәм аның чиклөрөндө шундый жир участогы булдырылырга тиешле территорияне чикләү проекты расланмаган очракта жир участогы урнашу схемасын өзөрлөү;

2) кызыксынган граждандан яки юридик зат тарафыннан территорияне чикләү проектына, жир кишөрлегенең урнашу схемасына яисә урман кишөрлеклөренең урнашуы, Чиклөре, мөйданы һәм башка сан һәм сыйфат характеристикалары турында проект документациясенә яисә жир кишөрлеге чиклөрөн төгөллөштөрү өчен кирәкле кадастр эшлөрөн башкаруны тәэмин итү, әгәр жир кишөрлеге бирүне алдан килештерү турында Карар кабул ителде;

3) жир участогы чиклөре төгөллөнү белән бөйлө рөвештө жир участогы дөүлөт кадастр исәбен яки дөүлөт кадастр исәбен гамөлгө ашыру, шулай ук аңа дөүлөт яки муниципаль милек хокукын дөүлөт теркөвенә алу, Дөүлөт милке чикләнмөгән жирлөрдөн яки жир участогыннан жир участогы барлыкка килү очраklarыннан тыш.

Муниципаль берөмлекнең муниципаль милкөндөгө жирлөрне һәм (яки) жир участокларын үзара һәм шөхси милектөгө шундый жирлөрне һәм (яки) жир участокларын яңадан бүлү

78. Муниципаль берөмлекнең муниципаль милкөндөгө жирлөрне һәм (яки) жир участокларын үзара бүлү түбөндөгө очраklarда рөхсөт ителә:

1) муниципаль милектө булган һәм алар арасында яңадан бүлү гамөлгө ашырыла торган барлык жир участоклары гражданданнарға, юридик затларға, дөүлөт хакимияте органнарына яки жирлө үзидарө органнарына бирелмөгән һәм сервитуттан тыш өченчө затларның хокуклары белән йөкләнмөгән;

2) муниципаль милектө булган һәм аның белән жирлөр арасында яңадан бүлү гамөлгө ашырыла торган жир участогы гражданданнарға, юридик затларға, дөүлөт хакимияте органнарына яки жирлө үзидарө органнарына бирелмөгән һәм сервитуттан тыш өченчө затларның хокуклары белән йөкләнмөгән;

3) муниципаль милектө булган һәм алар арасында яңадан бүлү гамөлгө ашырыла торган барлык жир участоклары бер үк кешегө бер үк хокук рөвешендө бирелгән.

Жирлөрне яки жир участокларын яңадан бүлү вөкалөтлө органнар арасындагы килешүлөр нигезендө башкарыла,

муниципаль милектө булган һәм бер үк дөүлөт хакимияте башкарма органына яки жирлө үзидарө органына караган жирлөрне һәм (яки) жир кишөрлеклөрөн яңадан бүлү очраklarы, мондый яңадан бүлү тиешле орган карары нигезендө башкарыла. Әгәр муниципаль милектө булган жирлөрне һәм (яисә) жир кишөрлеклөрөн яңадан бүлү расланган территориялөрне чикләү проекты нигезендө башкарыла икән, Муниципаль милектө булган жирлөрне һәм (яисә) жир кишөрлеклөрөн яңадан бүлү турындагы килешүдө яисә карарда территориялөрне чикләү проектын раслау турындагы карарның реквизиитлары күрсөтелә. Әгәр муниципаль милектө булган жирлөрне һәм (яки) жир кишөрлеклөрөн яңадан бүлү жир кишөрлегенең урнашу схемасына ярашлы рөвештө планлаштырыла икән, өлегө схема муниципаль милектө булган жирлөрне һәм (яки) жир кишөрлеклөрөн яңадан бүлү турында килешүгө яки карарға мөжбүри кушымта булып тора. Шул ук вакытта өлегө схема күрсөтелгән килешү яки карар белән раслана. Муниципаль милектө булган жирлөрне һәм (яисә) жир кишөрлеклөрөн яңадан бүлү турындагы килешү яklarның жир кишөрлеклөрө булдыруны тәэмин итү буенча йөкләмөсен, шул исәптән жир кишөрлеклөрөн булдыру буенча кадастр эшлөрөн башкаруға бөйлө чыгымнар йөкләмөсен бүлүнө, шулай ук барлыкка килө торган жир кишөрлеклөрөнө барлыкка килө торган хокуклар турында мөгьлүматны үз эченә

алырга тиеш.

79. Муниципаль милектә булган җирләрне һәм (яки) җир участокларын яңадан бүлү турында килешү төзелергә мөмкин түгел, ә муниципаль милектә булган җирләрне һәм (яки) җир участокларын яңадан бүлү турында карар түбәндәге шартларның берсе булса да кабул ителергә мөмкин түгел:

1) муниципаль милектә булган һәм бер үк кешегә бер үк хокук рәвешендә бирелгән җир кишәрлекләрен яңадан бүлү гамәлгә ашырыла, һәм күрсәтелгән кешенең язма формасында ризалык юк;

2) территорияне чикләү проекты яки җир участогы урнашу схемасы муниципаль милектә булган һәм аукцион предметы булган җир участогын яңадан бүлүне күздә тотып, яисә мондый җир участогына карата аның гамәлдә булу вакыты тәмамланмаган җир участогын алдан килештерү турында Карар кабул ителде;

3) муниципаль милектә булган җир участогы чикләре "күчемсез милекнең дәүләт кадастры турында"гы Федераль закон нигезендә төгәлләнергә тиеш;

4) РФ ЗК 11.10 статьясының 16 пунктында каралган җир участогы урнашу схемасын раслаудан баш тарту өчен нигезләр бар;

5) территорияне чикләү проекты яки җир участогы урнашу схемасы муниципаль милектә булган һәм аңа карата җир участогы бирү турында гариза бирелгән һәм бу бирүдән баш тарту турында Карар кабул ителмәгән җир участогын яңадан бүлүне күздә тотып.

80. Муниципаль милектә булган җирләрне һәм (яки) җир участокларын һәм шәхси милектә булган җир участокларын яңадан бүлү түбәндәге очракларда рөхсәт ителә:

1) төзелгән территорияне үстерү турында килешү төзелгән төзелгән территория чикләрендә мондый җирләрне һәм (яки) җир участокларын яңадан бүлү җир участкалары чикләрен расланган территорияне чикләү проектына туры китерү максатыннан башкарыла;

2) мондый җирләрне һәм (яки) җир кишәрлекләрен җир кишәрлекләренең чикләрен расланган территорияне чикләү проектына туры китерү максатында, шәхси милектә булган җир кишәрлекләренең мәйданы билгеләнгән максималь җир кишәрлекләренең чикләренә кадәр генә арту шарты белән, чүкеп, чүкеп, чикләрен сындыруны, чересполосицаны булдырмас өчен, яңадан бүлү;

3) муниципаль милектә булган җирләрне һәм (яисә) җир кишәрлекләрен, гражданның милкендә булган һәм шәхси ярдәмче хужалык, бакчачылык, бакчачылык, дача хужалыгы, шәхси торак төзелеше алып бару өчен билгеләнгән җир кишәрлекләрен яңадан бүлү, әгәр дә гражданның милкендә булган җир кишәрлекләренең мәйданы өлгә яңадан бүлү нәтижәсендә билгеләнгән җир кишәрлекләренә кадәр генә арта икән җир участкаларының максималь чик зурлыгы;

4) җир участкалары РФ ЗК 49 статьясында каралган капитал төзелеш объектларын урнаштыру өчен, шул исәптән дәүләт яки муниципаль ихтияҗлар өчен җир участкаларын алу максатларында төзелә. Муниципаль милектә булган җирләрне һәм (яки) җир кишәрлекләрен һәм шәхси милектә булган җир кишәрлекләрен яңадан бүлү вәкаләтле орган белән Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлегенә һәм җир кишәрлекләре хужалары арасындагы килешү нигезендә башкарыла. Шул ук вакытта өлгә килешү төзелә торган җир кишәрлекләренә дәүләт яки муниципаль милек хокукы һәм (яки) шәхси милек хокукы барлыкка килүе турында мәгълүматны үз эченә алырга тиеш. Муниципаль милектә булган җирләрне һәм (яки) җир кишәрлекләрен һәм шәхси милектә булган җир кишәрлекләрен яңадан бүлү территорияне чикләүнең расланган проектына ярашлы рөвештә яки җир кишәрлегенә расланган схемасына ярашлы рөвештә

мондый проект булмаганда башкарыла. Килешүгә мәжбүри кушымталар булып жир кишәрлегенең кадастр паспорты яки муниципаль милектә булган жир кишәрлеген һәм (яки) жир кишәрлеген һәм шәхси милектә булган жир кишәрлеген яңадан бүлү нәтижәсендә барлыкка килгән жир кишәрлекләренең кадастр паспортлары тора. Шәхси милектә булган жир кишәрлекләренең мәйданын арттыру, дәүләт яки муниципаль милектә булган жир кишәрлекләрен һәм (яисә) жир кишәрлекләрен яңадан бүлү нәтижәсендә, жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә муниципаль милектә булган жир кишәрлекләренә карата билгеләнгән түләүгә башкарыла. Муниципаль милектә булган жирләрне һәм (яисә) жир кишәрлекләрен һәм шәхси милектә булган жир кишәрлекләрен яңадан бүлү турында килешү төзү максатларында, мондый жир кишәрлекләренең гражданы яки юридик зат - милекчеләре муниципаль милектә булган жирләрне һәм (яисә) жир кишәрлекләрен һәм шәхси милектә булган жир кишәрлекләрен яңадан бүлү турында гариза белән мөрәжәгать ителәр (алга таба - жир участкаларын яңадан бүлү), Вәкаләтле органда 81. Жир кишәрлекләрен яңадан бүлү турында гариза килгән көннән алып утыз көннән дә артык булмаган вакыт эчендә вәкаләтле орган аны карау нәтижәләре буенча түбәндәге гамәлләрнең берсен башкара:

1) жир участогы урнашу схемасын раслау турында Карар кабул итә һәм бу карарны күрсәтелгән схеманы кушып гариза бирүчегә жиберә;

2) гариза бирүчегә территорияне чикләүнең расланган проектына ярашлы рәвештә жир участкаларын яңадан бүлү турында килешү төзүгә ризалык жиберә;

3) 39.29 статьясының 9 пунктында каралган нигезләр булганда жир участкаларын яңадан бүлү турында килешү төзүдән баш тарту турында Карар кабул итә. РФ ЗК.

82. Жир кишәрлекләрен яңадан бүлү турында килешү төзүдән баш тарту турындагы карар нигезле булырга һәм барлык баш тарту нигезләренә Күрсәтмә бирергә тиеш. Гаризасы буенча жир участогы урнашу схемасын раслау турында Карар кабул ителгән яки территорияне чикләүнең расланган проектына ярашлы рәвештә жир кишәрлекләрен яңадан бүлү турында килешү төзүгә ризалык жиберелгән кеше, яңадан бүлү нәтижәсендә барлыкка килә торган жир кишәрлекләрен дәүләт кадастр исәп-хисабы максатларында кадастр эшләрен башкаруны тәмин итә һәм мондый жир кишәрлекләрен дәүләт кадастр исәп-хисабы турында гариза белән мөрәжәгать итә. Күчемсез милекнең дәүләт кадастрында муниципаль милектә булган һәм аңа карата яңадан бүлү гамәлгә ашырыла торган жир участогы чикләренең урнашуы турында мөгълүматның булмавы жир участкаларын яңадан бүлү турында килешү төзүдән баш тарту өчен нигез булып тормый. Бу очракта гариза бирүче жир участогын дәүләт кадастр исәп-хисабы максатларында кадастр эшләрен башкаруны тәмин итә һәм мондый жир участогын дәүләт кадастр исәп-хисабы турында гариза белән мөрәжәгать итә. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлегә исемнән вәкаләтле орган мөрәжәгать итүчегә жир кишәрлекләрен яңадан бүлү турында килешү проектының имзаланган үрнәкләрен жибереп, яңадан бүлү нәтижәсендә барлыкка килә торган жир кишәрлегенең яки жир кишәрлегенең кадастр паспортын тапшырганнан соң утыз көннән дә артык вакыт эчендә тапшыра. Гариза бирүче бу килешүне алганнан соң утыз көннән дә соңга калмыйча имзаларга тиеш. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлегә йөзендә вәкаләтле орган, әгәр шәхси милек хокукы барлыкка килә торган жир кишәрлегенең мәйданы жир кишәрлегенең урнашу схемасында яки шундый жир кишәрлеге барлыкка килгән территорияләрне чикләү проектында күрсәтелгән жир кишәрлегенең мәйданыннан артып китсә, жир кишәрлекләрен яңадан бүлү турында килешү төзүдән баш тарта.ун процент.

**Жир яки жир кишәрлекләрен куллану
жир кишәрлекләре бирмичә һәм сервитут билгеләмичә**

83. Жирләрне яки жир кишәрлекләрен куллану, гражданның яки юридик затларга бирелгән жир кишәрлекләреннән тыш, түбәндәге очрақларда жир кишәрлекләре бирмичә һәм сервитут билгеләмичә башкарыла ала:

- 1) инженерлык эзләнүләрен үткөрү;
- 2) сызыклы объектны капитал яки агымдагы ремонтлау;
- 3) вакытлыча яки ярдәмче корылмалар төзү (шул исәптән, коймалар, көнкүреш, түбәләр), төзелеш һәм башка материалларны, федераль, төбәк яки жирле өһәмияттәге линия объектларын төзүне, реконструкцияләүне тәмин итү өчен техниканы жыю;
- 4) жир астына геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру;
- 5) Россия Федерациясенә төһягы, Себер һәм Ерак Көнчыгышындагы аз санлы жирле халықларның традицион яшәү рәвешен, хужалык итүен һәм кәсепләрен саклау һәм үстерү максатларында эшчәнлекне аларның традицион яшәү һәм традицион хужалык эшчәнлеген урыннарында, урман фонды жирләре чикләрендәге жирләрдән һәм жир участокларынан тыш, гамәлгә ашыру;
- 6) стационар булмаган сәүдә объектларын, реклама конструкцияләрен, шулай ук Төрләре Россия Федерациясә Хөкүмәтә тарафыннан билгеләнгән башка объектларны урнаштыру.

84. Жирләрне яки жир кишәрлекләрен куллану вәкаләтле орган рәхсәте нигезендә башкарыла. Вәкаләтле органның рәхсәте ул кабул ителгән кешегә капитал төзелеш объектларын төзү яки реконструкцияләү хокукын бирми. Жирдән яки жир участогыннан файдалануга рәхсәттә, жир участогының кадастр номеры күрсәтелә, өгер бөтен жир участогыннан файдалану планлаштырыла икән, яки жир участогының бер өлешен яки жир участогыннан файдалану планлаштырыла икән, территория чикләренә характерлы нокталары координаталары күрсәтелә. Жирләрне яки жир кишәрлеген куллануга рәхсәт Россия Федерациясә Хөкүмәтә билгеләгән тәртиптә бирелә:

- 1) инженерлык эзләнүләре үткөрү яки бер елдан да артык булмаган вакытка линия объектны капитал яки агымдагы ремонтлау максатларында;
- 2) вакытлыча яки ярдәмче корылмалар төзү (шул исәптән, коймалар, көнкүреш, түбәләр), төзелеш һәм башка материалларны, Төзелеш, федераль, төбәк яки жирле өһәмияттәге линия объектларын төзү, аларны төзү, реконструкцияләү срогына төзүне, реконструкцияләүне тәмин итү өчен техниканы жыю максатларында;
- 3) тиешле лицензиянең гамәлдә булу вакытына жир астына геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру максатларында;
- 4) Төһяк, Себер һәм Россия Федерациясенә Ерак Көнчыгышындагы аз санлы жирле халықларның традицион яшәү рәвешен, хужалык итүен һәм кәсепләрен саклау һәм үстерү максатларында, аларның традицион яшәү һәм традицион хужалык эшчәнлеген урыннарында Төһяк, Себер һәм Россия Федерациясенә Ерак Көнчыгышындагы аз санлы жирле халықларга караган затларга һәм аларның жәмгыятьләренә срок чикләнмичә. Жир яки жир кишәрлеген куллануга рәхсәт гражданның яки юридик затка жир кишәрлеген бирелгән көннән туктатыла. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеш бөлегенә тарафыннан Жирдән яисә жир участогыннан файдалануга рәхсәт бирелгән көннән алып ун көн эчендә вәкаләтле орган өлегә рәхсәтнең күчәрмәсен дәүләт жир күзәтчеләгән гамәлгә ашыруга вәкаләтле федераль башкарма хакимият органына жиберә. Өгер жирләрне яки жир кишәрлекләрен куллану рәхсәтләре нигезендә жирләрне яки жир кишәрлекләрен куллану мондый жирләр яки жир кишәрлекләре чикләрендә туфракның

ундырышлы катламын бозуга яки юк итүгә китергән булса, мондый жирләрден яки жир кишәрлекләреннән файдаланган кешеләр:

1) мондый жирләрне яки жир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән куллану буенча куллану өчен яраклы хәлгә китерергә;

2) мондый жирләрне яки жир кишәрлекләрен рекультивацияләү буенча кирәкле эшләрне башкарырга.

85. Стационар булмаган сәүдә объектларын жирләрдә яки жир участкаларында Урнаштыру "Россия Федерациясендә сәүдә эшчәнлеген дөүләт көйләве нигезләре турында" 2009 елның 28 декабрәндәге 381-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә стационар булмаган сәүдә объектларын урнаштыру схемасы нигезендә башкарыла.

86. Жирләрдә яки жир участкаларында реклама конструкцияләрен урнаштыру һәм эксплуатацияләү реклама конструкциясен урнаштыру һәм эксплуатацияләү турында 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы килешү нигезендә башкарыла.

87. Жир участкалары бирелмичә һәм сервитутлар билгеләнмичә (бу статьяның 1 һәм 2 пунктларында күрсәтелгән объектлардан тыш) урнаштырыла торган объектлар Төрләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә. Күрсәтелгән объектларны урнаштыру тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты белән билгеләнә. Әгәр объектлар капитал төзелеш объектларын инженер-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру (технологик тоташтыру) өчен билгеләнгән булса, граждандарга, юридик затларга муниципаль милектә булган һәм күрсәтелгән объектлар өслеге астында урнашкан жир кишәрлекләре бирү өлгәе объектларны мәжбүри сүтүгә яки демонтажлауга китерми (күрсәтелгән объектлар булу жир кишәрлекләрен куллану мөмкин булмауга китерә торган очрактардан тыш) участкаларны рөхсәт ителгән куллану буенча).

Муниципаль берәмлекнең муниципаль милкендәге жир кишәрлеген һәм шәхси милектәге жир кишәрлеген алмаштыру

88. Жир участогын алмаштыру:

1) муниципаль милектә булган жир участогының шәхси милектә булган һәм дөүләт яки муниципаль ихтыяжлар өчен алынган жир участогына;

2) муниципаль милектә булган жир участогына, шәхси милектә булган һәм расланган территорияне планлаштыру проектына һәм территорияне чикләү проектына ярашлы рәвештә социаль инфраструктура объектн (әгәр Социаль инфраструктура объектн урнаштыру шөһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын үтәү өчен кирәк булса), инженер һәм транспорт инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен яки күрсәтелгән объектлар урнашкан жир участогына.

89. Меня килешүе предметы булган жир кишәрлекләрендә урнашкан биналар, корылмалар да бу меня килешүе предметы булырга тиеш. Әгәр жир участогы һәм анда урнашкан социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектлары бер кешенә шәхси милкендә булса, алмашу килешүе өлгәе объектларны муниципаль милеккә түләүсез тапшыруны күздә тоталар. Жир участкаларын рөхсәт ителгән куллану төрләренә аермасы мондый жир участкаларын алмаштыру килешүен төзү өчен киртә түгел. Жир кишәрлекләре һәм аларда урнашкан күчемсез милек объектлары, муниципаль милеккә түләүсез тапшырыла торган күчемсез милек объектларыннан тыш, Россия Федерациясенә бәяләү эшчәнлегә турындагы законнары нигезендә аларның базар бәясен билгеләү өчен мәжбүри бәяләнергә тиеш. Жир кишәрлекләрен алмаштыру килешүен төзегәндә, АЛМАШЫНУЧЫ жир кишәрлекләренә, шул исәптән аларда урнашкан күчемсез милек объектлары (дөүләт яки муниципаль милеккә түләүсез

тапшырыла торган күчөмсөз милек объектларыннан тыш) бөясө, РФ ЗК 39.22 статьясының 6 пунктында каралган очрактан тыш, бертигез булырга тиеш.

90. Шөкси милектөгө жир участогы дөүлөт яки муниципаль ихтыяждар өчөн алынса, мондый жир участогы хужасының ризалыгы белөн алмашу килешүе буенча аңа муниципаль милектө булган һәм бөясө алынган жир участогының сатып алу бөясөнен түбөн булган жир участогы милеккө тапшырылырга мөмкин. Бу очракта жир участогы тартып алынган милекчөгө алынган жир участогына милек хокукы күчкөн көннөн алып өч айдан артмаган срокка күрсөтелгөн аерма кире кайтарыла.